

Za današnje reportažo o naših temeljnih organizacijah združenega dela smo izbrali Industrijo izdelkov za široko potrošnjo — TOZD tovarno antenskih naprav na Vrhniki, iz katere je zgornji posnetek. Reportažo objavljamo na 4. in 5. strani.

LETO NOVE USTAVE

Minulo je leto dni od sprejema nove ustave SFRJ. To je sicer kratka doba, da bi v vsej svoji celoti in razsežnosti prišle do polnega izraza vsebinske spremembe, ki jih je prinesla nova ustava, je pa nedvomno zadosti dolga doba, da lahko ugotovimo, da je njena revolucionarna, socialistična, samoupravna vsebina postala neločljivi del nas samih, naših delovnih naporov in naših htenj.

To dokazuje zavzetost delavcev pri že opravljenem delu za oblikovanje vedno boljših pogojev za odločilno vlogo delavskega razreda, ko le-ta in delovni ljudje prevzemajo glavne funkcije pri odločanju o pogojih in rezultatih svojega dela in o vseh drugih družbenih zadevah.

S tem osnovnim vodilom smo spreminjali ustavna določila v stvarnost tudi v Iskri. V tem času smo se delavci Iskre organizirali v 64 temeljnih organizacij združenega dela in se preko šestih branžnih delovnih organizacij združili v sestavljeno organizacijo ZP Iskra. Organiziranje proizvodnih temeljnih organizacij in njihovo nadaljnje združevanje je spremljal tudi proces združevanja proizvodne, komercialne, razvojne in finančne dejavnosti v en sam enoviti delovni proces. S tem pa so dejansko podani pogoji, da delavci v TOZD upravljajo s pogoji in rezultati dela v katerikoli sferi delovnega procesa, kjer le-ti nastajajo.

Spoznanje delavcev, da je združevanje dela in sredstev ekonomski in družbenopolitični pogoj današnjega časa, da je tako združevanje, temelječe na osnovi ustavnih določil, resnični dolgoročni interes delavskega razreda, je pogojilo samoupravno odločitev delavcev Iskre in „Gorenja“, da združijo svoje delo in sredstva v skupno sestavljeno organizacijo združenega dela Elektrokovinske industrije Ljubljana. S sprejetjem samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev Elektrokovinske industrije Ljubljana, so delavci v obeh ZP določili temelje skupne organizacije združenega dela, skupne cilje ter določili oblike nadaljnega združevanja. Delo, ki smo ga v Iskri in v SOZD Elektrokovinske industrije opravili v letu dni nove ustave pri ustvarjanju pogojev za dejansko upravljanje z delom in rezultati dela neposredno po delavcih v temeljnih organizacijah združenega dela ali po njihovih delegatih v organih upravljanja o skupnih zadevah v tako velikem sistemu kot je SOZD Elektrokovinska industrija, pomeni naš doprinos k ustvarjanju vedno boljših pogojev za dosledno izvajanje ustave, za razvoj naše samoupravne, socialistične družbe.

Poglabljanje samoupravnih medsebojnih odnosov in nenehna krepitev samoupravnega socialističnega sistema naše družbe, pa je naša vsakodnevna ustavna obveznost in pogoj za naš lepši jutrišnji dan. MOB

Obletnica sprejetja nove ustave

Te dni mineva leto dni, odkar smo sprejeli novo ustavo, zvezno in republiške ter ustavna zakona v pokrajinah. Sprejeli smo torej dokumente, ki vnašajo v naše življenje novo kvaliteto, dokumente, ki omogočajo delovnemu človeku neposredno odločanje o najpomembnejših vprašanjih, s katerimi se srečuje ali na delu ali v krajevni skupnosti. Že ob sprejemanju ustavnih dopolnil smo se zavedali pomembnosti trenutka in pomembnosti nove ustave, sedaj ob obletnici pa že lahko sumiramo mnenja in stališča o uresničevanju tega dokumenta.

Ob tem, resda kratkem jubileju, smo predsednika skupščine ZP ISKRA Vladimira Logarja zaprosili za kratek pogovor o uresničevanju nove ustave, za nekaj misli ob tej obletnici, še predvsem zato, ker Vladimir Logar opravlja tudi odgovorno družbenopolitično nalogo — podpredsednika Skupščine SR Slovenije.

„Leto dni uresničevanja nove ustave je za nami. V tem času so bile izvedene različne velike akcije. Izoblikoval se je povsem nov političen družbeni sistem, ki zagotavlja vse pogoje, da delavec res začne odločati o svojem delu. Po drugi strani je zaživel tudi skupščinski sistem na delegatski osnovi, novo kakovost pa smo dosegli tudi pri urejanju medsebojnih odnosov v TOZD pri povezovanju v širše integracijske tvorbe. Ta načela smo postavili in tudi v glavnem uresničili. Seveda pa je leto dni prekratka doba, da bi lahko kompleksneje ocenjevali, kako deluje novi ustavni sistem.

Naj se najprej dotaknem delegatskega sistema. Ta sistem je prisoten povsod, toda ponekod je premalo zaživel. Po moji presoji je bolj aktiven tam, kjer so tudi bolj aktivne družbenopolitične organizacije.

Zelo pomembno je tudi to, da smo ustanovili samoupravne interesne skupnosti za različna področja. Te skupnosti so v glavnem že zaživele, v Sloveniji pa smo sprejeli tudi potrebne zakone iz tega področja, ki regulirajo te odnose na področju družbenih dejavnosti. Torej v vseh teh formiranih temeljnih družbenih celicah — v TOZD in krajevnih skupnostih, se snujejo odločitve samoupravljalcev. Z delegatskim sistemom, pa naj bo to na področju združenega dela ali pa družbenopolitične skupnosti, torej od krajevne skupnosti navzgor, odpiramo pravzaprav možnost, da sami razpolagamo z rezultati svojega dela. To je bistveno. Ne samo, da razpolagajo delavci temeljnih organizacij s takim ostankom dohodka ali s tistim delom dobička, ki je v primerjavi s celotnim dohodkom le majhen del, temveč razpolagajo s celotnim dohodkom. Torej, razpolagajo tudi s tistim denarjem, ki gre na različna področja splošne in skupne porabe. Pomembno je torej, da imajo delavci svoje delegate tudi na teh točkah.

Opozoril bi tudi na vpliv neposrednih proizvajalcev v Samoupravnih interesnih skupnostih, recimo v elektro gospodarstvu, železniškem in luškem prometu ipd. To je sedaj bistvena kvaliteta. Neposredni proizvajalec sedaj odloča o delitvi dohodka na vseh ravneh — tako v TOZD, v OZD ali SOZD — oziroma, da odločajo, kam bo šel denar v splošni ali skupni porabi: v zdravstvu, prosveti, kulturi, raziskovalnih dejavnostih itd. To je vsekakor izrednega pomena.

Ustavna načeta, ki smo jih sprejeli pred letom dni, bi morali čimprej preoblikovati tudi v odgovarjajočih sistemskih zakonih. Zato so sedaj v pripravi zakon o organizacijah združenega dela, o sistemu družbenega planiranja, o kreditno-monetarnem sistemu, o družbeni lastnini in drugi zakoni. Vsi ti zakoni so nujno potrebni, če hočemo ustavna načela čimprej uresničiti v vsakodnevnem življenju. Ob tem naj povem, da je slišati tudi že precej kritike, ker teh zakonov nismo sprejeli.

V zakonih, ki jih sedaj pripravljamo, bo treba jasno in konkretno interpretirati ustavna načela. Zakon mora tudi podrobneje operativno regulirati odnose. Kot veste, imamo večkrat

Vladimir Logar — predsednik skupščine ZP Iskra.

določene probleme zaradi različnih tolmačenj ustavnih načel. Tak problem so npr. v ISKRI dobro znani žiro računi. Zakon tega področja še ne predpisuje, imamo samo različna tolmačenja.

Delegatski sistem zahteva tudi kvalitetejšo spremembo v vsebini in načinu dela skupščin, in to ne samo po liniji združenega dela, ampak tudi v družbenopolitičnih skupnostih — od krajevne skupnosti do federacije — v neposrednem sodelovanju z delavci v TOZD. Tu se pojavlja seveda problem obveščanja, žal pa tudi vezi med delavci in delegati oz. delegacijami niso takšne kot bi morale biti. Tu pa nastopa res velik problem obveščanja. Poglejte primer, ko na eni strani predlagatelji pripravljajo veliko raznega gradiva in želijo, da bi te predloge čim hitreje sprejeli. To gradivo je dostikrat nerazumljivo za delegate in za delavce, zato pogosto o gradivih ne razpravljajo v zadostni meri, zaradi tega pa izredno trpi kvaliteta samega dela. To ne velja le za vprašanja informiranja delegatov in pa družbenopolitičnih skupnosti, ampak tudi za obveščanje delegacij združenega dela. Kjer je delegatski sistem bolj razvit,

Na 3. strani današnje številke „Iskre“ objavljamo intervju dopisnika „Privrednega pregleda“ Stojilkovića, ki ga je imel z generalnim direktorjem združenega podjetja Iskra — Jožetom Hujsem. Intervju o poslovnih politikih in politiki cen na dolge roke objavljamo zaradi aktualnosti v celoti.

SORIŠKA PLANINA VABI!

Letošnje XIII. zimsko-športne igre Iskre bodo kljub vsemu pomanjkanju snega 1. marca t. l. ob 10. uri na Soriški planini. Ker meteorologi obetajo lepo vreme, se odločite in polnoštevno obiščite to veliko prireditev naših smučarjev! Dobrodošli boste!

S srečanja samoupravljalcev v Kragujevcu

V Kragujevcu, srbskem mestu, ki bo prihodnje leto slavilo 500-letnico svojega obstoja in 100-letnico porajanja revolucionarnih socialističnih idej, je bilo od 15. do 17. februarja letos že sedmo srečanje samoupravljalcev Jugoslavije. Udeležilo se ga je 1.300 delegatov in gostov iz vse države.

Na srečanju so obravnavali problematiko planiranja v razmerah po uresničevanju ustavnih sprememb. Osrednji referat je imel predsednik CK ZKS Franc Popit. V dokaj obširnih in vsebinsko bogatih izjavah je prisotnim in celotni jugoslovanski javnosti prikazal problematiko v zvezi s planiranjem, ki ob realizaciji ustavnih določil zahteva nove metode in pristope.

Poleg elementov planiranja je bil referat posvečen tudi področju delitve dohodka v združenem delu. Med drugim je France Popit dejal:

„Razumljivo, delavci svoje dolžnosti in pravice ne ustvarjajo kot zasebniki, ampak skupaj z ostalimi delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih oblikah povezovanja, tako rekoč kot delavci v združenem delu. Delavci v TOZD morajo imeti vse možnosti za neposredno odločanje o dohodku, ki je odvisen od povečanja produktivnosti dela v njihovi temeljni organizaciji, kot tudi ob povečanju družbene produktivnosti dela in od vseh odnosov, ki nastajajo s povezovanjem in združevanjem živega in minulega dela. Nam-

reč — dohodek je odvisen od produktivnosti dela delavcev, njihovega minulega dela in vlaganja, organizacije in racionalizacije dela, poslovnih odločitev, izmenjave proizvodnega in poslovnega povezovanja z drugimi organizacijami združenega dela.

„Glede na to je dohodek ene temeljne organizacije lahko večji od drugega, a po načelu delitve, kot je to opredeljeno v ustavo, imajo delavci pravico, da ta dohodek delijo na sredstva za zadovoljevanje svojih osebnih in družbenih potreb in da ga uporabijo za razvoj materialne baze svojega in skupnega združenega dela. Delavci ne bi smeli z isto pravico za svojo osebno porabo koristiti sredstev, ki so rezultat monopolnega položaja, različnih pogojev za delo, itd., ker bi na ta način privsajali sadove tujega dela, kar pa je v nasprotju z načelom delitve po delu, ki je opredeljeno v novi ustavi.

To poudarjam zato, ker se še dogaja, da se posamezniki ali nekateri kolektivi obnašajo kot, da je odločitev o delitvi dohodka izključno njihova pristojnost, hkrati pa pozabljajo, da dohodek ustvarjajo z družbenimi sredstvi in da dohodek ni samo rezultat dela delavcev v njihovi organizaciji, ampak rezultat celotnega združenega dela.“

Misli in težnje, vsebovane v referatu, so še dopolnili v razpravi v komisijah in za okroglimi mizami. Sprejeta poslanica samoupravljanja Jugoslavije pa je bila ocenjena kot dragocen kažipot v metodi planiranja. Jože Čebela

Zabeležil: Lado Drobež

Teža članka nismo napisali zato, da bi kogarkoli v Iskri učili pravilnega gospodarjenja, pač pa želimo z njim

opozoriti na nekatere negativne stvari, ki so se začele pojavljati v zadnjem obdobju.

Za branžni način organiziranosti smo se v Iskri odločili zato, da bi se bolje gospodarili in bili še bolj tesno povezani med seboj. Verjetno se vsi zavedamo tega, da cilj reorganizacije ni bil v tem, da bi bili bolj raztrgani. Po vsem trudu, ki ga je terjala preusmeritev na branže, pa so se zdaj začele pojavljati različne težnje, ki povsem nasprotujejo začrtani gospodarski politiki temeljnih organizacij združenega dela, branž in celotnega združenega podjetja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ne, tako pa ne!

Uspešno izvajanje sanacijskih ukrepov v Elektromehaniki

V tovarni Telekomunikacije na Laborah so se 15. 2. 1975 zbrali na političnem aktivu vodstveni delavci, predstavniki DPO ter samoupravljanja vseh kranjskih TOZD Elektromehanike.

V prvi točki dnevnega reda so najprej poslušali izčrpno poročilo predsednika Izvršnega sveta skupščine občine Kranj Franca Šifkoviča o dejavnosti omenjenega sveta v letu 1974.

Svet si trajno prizadeva izkoristiti vse možnosti in najti najustreznejše rešitve za uresničevanje določil ustava SFRJ in SRS ter statuta občine, je dejal F. Šifkovič. Med drugim skrbi za to, da so vsi sprejeti akti v skladu z ustavo in statutom in da zagotavljajo dejanske ter popolne možnosti za samoupravno urejanje socialističnih družbenih odnosov najširšemu krogu naših delovnih ljudi — samoupravljalcev. Ves čas je budno spremljal tudi gospodarska gibanja ter na osnovi analiz predlagal ukrepe za preprečevanje negativnih ekonomskih pojavov. Pri tem je s posebno pozornostjo obravnaval 9-mesečne poslovne rezultate v letu 1974 ter opozoril na pojave

izgub, izvozno-uvozno neravnotežje, visoko stopnjo zaposlovanja ter nujnost večjega povezovanja.

S področja proračunske potrošnje v letu 1974 je Izvršni svet med drugim obravnaval družbeni dogovor o višini splošne in skupne porabe ter vzporedno s tem posebni družbeni dogovor o omejitvi proračunske potrošnje v letu 1974. Člani IS so pri tem aktivno sodelovali ter spremljali mesečno realizacijo proračunskih sredstev. Na tri mesece pa so še podrobno razčlenjevali celotno bilanco proračunskih dohodkov in izdatkov ter ostale finančne načrte.

V letu 1975 bo naloga IS še nadalje v realizaciji ustave, uveljavljanju združenega dela, delegatskega sistema, o opredelitvi krajevnih skupnosti ter povezavi s TOZD. Pri družbenem načrtu Občine Kranj za leto 1975 bo treba upoštevati le tak dokument, ki bo slonel na sistematskem načrtovanju in ki bo upošteval želje ter hotenja vseh občanov, vendar v okviru realnih možnosti. Tudi letos bo treba zadržati dinamično rast gospodarstva, še posebej zaradi velike inflacije. Prizadevanje skupščine in IS bo

zato še posebej usmerjeno v umiritev cen, stabilizacijo gospodarstva, v manjšo dinamiko investicij, smiselne agro-integracije, reševanje perečih komunalnih problemov, pospeševanje terciarnih dejavnosti, prilagajanje družbenih dejavnosti finančnih možnosti idr.

Ob koncu svojega izvajanja je tov. Šifkovič opozoril prisotne na potrebo po čimbolj povezanem in usklajenem delovanju vseh ustreznih dejavnikov, s pomočjo katerih bo možno uresničiti srednjeročni načrt družbenega razvoja občine Kranj. Med najvažnejšimi nalogami IS za to obdobje spada odpravljanje nizke produktivnosti, sorazmerno nizkih investicij, previsoke rasti zaposlovanja ter slabe kvalifikacijske strukture zaposlenih. Posvetil pa se bo tudi razvoju terialnih dejavnosti, urbanističnemu načrtu razvoja, ustreznim inšpekcijskim službam ter potrebam po organizirani gradnji šolskih ter rekreacijskih objektov na območju občine.

Izvajanju Franca Šifkoviča je sledilo poročilo v. d. glavnega direktorja Elektromehanike Aleksandra Miheva o poteku sanacijskih ukrepov v omenjeni OZD. Glede na izkazano izgubo v 9-mesečnem poslovanju 1. 1974 so bili v skladu z zaključki konference Zveze komunistov Elektromehanike z dne 19. 12. 1974 sprejeti in izvajani zaključki.

Realizirana je bila prilagoditev investicijskih programov obstoječim finančnim možnostim OZD, znižana rast zaposlovanja in porabe materiala.

Črpalnice in zbirališče industrijske vode na Laborah poskusno obratuje, dograjen je objekt za skladišče in lakirnico v Savski loki. V gradnji je II. faza tovarniškega kompleksa na Laborah. V okviru možnosti pa v letu 1975 pričakujemo tudi notranjo opremo za omenjeni prizidek ter razširitev objektov na Blejski Dobravi in v Lipnici.

Akcija za zvišanje preniknih cen proizvodov Elektromehanike je uspešna, saj je bila predvsem telefonija dosega občutno prizadeta. Komercialno področje je zadolženo za sprotno spremljanje položaja. Dosežena je bila racionalizacija nabave in delovnega časa v povezavi z obstoječimi obratnimi sredstvi. Politika zviševanja osebnih dohodkov zaposlenih bo v letu 1975 v skladu z rastjo cen in bo potekala v več fazah. Informiranost kolektiva je po besedah tov. Miheva zadovoljiva. Produktivnost naj bi se v tem letu dvignila v primerjavi z letom 1974 za 35%. Leto 1974 je zaključeno brez izgube, z malenkostnim ostankom dohodka.

Svoje izvajanje je zaključil z oceno sedanjega stanja v OZD in napovedjo za leto 1975. Poudaril je, da bo treba v vseh smereh upoštevati naraščajočo recesijo v svetovnih gospodarskih gibanjih ter restriktivno uvozno politiko zvezne administracije. Poudarek bo še naprej na čim uspešnejšem izvozu. Ker kreditov za obratna sredstva ni pričakovati, je tudi plan proizvodnje za leto 1975 umirjenejši od prvotno predvidenega. Kljub temu pa realno pomeni še dokaj veliko povečanje. Proizvodni program je tržno zdrav, zato pričakujemo dokaj ugoden plama svojih izdelkov. V.B.R.

Tudi v Otočah komunisti aktivni

Nedavno smo obiskali TOZD Merilni instrumenti v OTOČAH in se o delu aktiva ZKS pogovarjali z njegovim sekretarjem FRANCEM HAJDINJAKOM. V Iskri je zaposlen že 11 let, njegovo delovno mesto pa je nabavni referent v oddelku kooperacij.

„Kakšna je bila dejavnost aktiva ZKS v Otočah v preteklem letu?“

„Od zadnje konference, ki je bila decembra 1. 1973, je bila naša skrb, da pomnožimo članstvo z 19 na čimvečje število. V tej smeri smo dosegli dokajšen uspeh, saj imamo sedaj 33 članov. Celoten kolektiv naše TOZD šteje 524 članov. Drug problem, ki je bil v ospredju, so bile volitve v organe upravljanja, v organe Občinske skupščine Radovljica in v SIS. V tej smeri se je ZK dokaj močno angažirala, predvsem v kadrovskih rešitvah za delegate. Naša naslednja skrb je bilo uveljavljanje delegatskega sistema.“

strokovni delavci morali bolj angažirati.

Druga problematika je bilo udeleževanje slehernega člana ZK v zvezi z novo branžno reorganizacijo ZP Iskra. Že decembra 1. 1973 smo pričeli z omenjeno akcijo. Najprej smo pretehtovali, v katero branžno delovno organizacijo pravzaprav spadamo glede na značaj svojega proizvodnega programa. Ko smo ugotovili, da je to branža merilno-regulacijske tehnike, smo pričeli pojasnjevati delavcem utemeljenost takšne odločitve. Pri tem pa smo in še pazimo predvsem na to, da v nikakršnih dogovorih v tem smislu niso kršene osnovne, z ustavo določene neodtujljive pravice delavcev v združenem delu. Nova branžna delovna organizacija naj bi torej predvsem bistveno prispevala k izboljšanju ekonomskega in socialnega položaja delavcev.“

„Katero nalogo pri tem najbolj izstopajo in kako jih uresničujete?“

„V sedanjem trenutku gre predvsem za usklajevanje ustreznih samoupravnih aktov posameznih TOZD z že sprejetim Samoupravnim sporazumom o združenju v branžno delovno organizacijo Industrijo za telekomunikacije, elektroniko in elektromehaniko, Kranj, o. sol. o. Hkrati v naši TOZD vršimo reorganizacijo.“

„In kakšni so načrti vašega aktiva za delo v letošnjem letu?“

„Sprejemanje aktov od statuta TOZD preko Sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, Sporazuma o delitvi osebnih dohodkov, do vseh drugih potrebnih samoupravnih aktov, ki so potrebni za normalno delovanje samouprave. Ravno skrb za izvajanje vseh teh določil je naša osnovna naloga in bo ostala tudi v bodoče. Drugo pa je vprašanje partijsko-kadrovske narave — stalna skrb za povečanje števila članov aktiva ZKS v naši TOZD.“ V.B.R.

Franc Hajdinjak

Hkrati smo šli tudi v obširno razlago ustavnih določil ter s tem v zvezi v izgrajevanje delegatskega sistema. Uspehi smo v precejšnji meri, vendar se še premalo občuti angažiranost slehernega posameznika v kolektivu. Še vse preveč je razprav v privatnih krogih, ne pa za to ustreznih mestih — kot so zbori delavcev, javna zasedanja vseh organov samoupravljanja in pa sestanki družbenopolitičnih organizacij. Glede na to menim, da bi se predvsem

Ne, tako pa ne!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Iskra Commerce kot specializirana organizacija v Združenem podjetju je doslej združevala potrebe posameznih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih organizacij ter za njih kupovala reprodukcijski material. Zaradi poznavanja trga so strokovnjaki IC uspeli sklepati pogodbe po najugodnejših cenah, rabatih in plačilnih rokih, s čimer je Iskra Commerce privarčeval Iskrini delovni organizaciji precej denarja. Samo lani so posamezne tovarne zaradi sprejetih rabatov prihranile skoraj 12 milijonov dinarjev, kar znaša na ustvarjen promet 1,5 odstotka.

Vloga IC je na tem področju ostala tudi po branžni reorganizaciji ista kot prej, žal pa so se v posameznih branžah in celo TOZD začele pojavljati želje, da bi samostojno kupovali reprodukcijski material za enostavno ali razširjeno proizvodnjo. Takšne neodgovorne tendence so povsem v nasprotju z načeli dobrega gospodarjenja, saj predstavniki temeljnih organizacij ne bodo mogli vsak zase tako dobro poznati tržišča reprodukcijskega materiala, kot delavci v direkciji repromateriala pri Iskra Commerce, ki vsakodnevno obdelujejo trg in posamezne proizvajalce.

Znano je, da je moč večje količine kateregakoli repromateriala kupiti na trgu pod ugodnejšimi pogoji kot pa manjše količine, hkrati pa so pri enotnem nakupu manjši tudi stroški za potovanja, prevoz, dnevnice, nika- kor pa ne smemo pozabiti na zamujeni ali boljše rečeno, stran vrženi, čas.

Pri vsem tem je najhujše, da zaradi takšne neenotnosti, ki se je začela pojavljati v nekaterih branžah, in kot že rečeno, celo v posameznih temeljnih organizacijah, trpi ugled celotne Iskre. Neredka so začudena vprašanja, kako je sploh mogoče, da podjetje s tako velikim ugledom deluje tako neenotno. Tudi sami delavci Iskre govorimo o nekakšni privrženosti, navzven pa delujejo nekateri povsem drugače. Ali naj se ta privrženost kaže tudi v tem, da bo vsak posebej obde- loval trg?

Do tega vsekakor ne bi smelo priti; če je nekaterim ugled podjetja po- stranska stvar, pa bi jih morali spame- tovat vsaj višji materialni stroški. Tistim, ki so kljub vsemu navdušeni za takšno separatistično delovanje, morda naslednje vprašanje: kaj boste rekli svojim delavcem, kje je denar, ki ste ga lahkomišlno porabili za neracionalne nakupe? Kje boste zbežali odgovor? Kaj se boste zlagali?

Nabavna dejavnost v tako veliki delovni organizaciji, kot je Iskra je

prav gotovo eden od glavnih faktorjev pri ustvarjanju akumulacije za redno kot za razširjeno reprodukcijo. Prav zato ni vseeno, če te materiale kupimo nenačrtovano in preko raznih detajlističnih trgovin in trgovskih podjetij, ki si obračunavajo zakonite marže. Te marže danes niso majhne (celo od 7–12 odstotkov).

Z majhno pozornostjo pri planiranju bi morali zjeti vse te materiale ter nakupe sklepati z neposrednimi proizvajalci. Z njimi bi morali skleniti letne ali celo srednjeročne pogodbe, vse to pa bi nam prihranilo veliko denarja.

S takšnim planiranjem in enotnim nakupom si bomo tudi zagotovili kontinuiteto dobav in takšno kvali- teto, kot nam je potrebna. Pomemben faktor so tudi kontingenti, ki so v Ju- goslaviji še vedno prisotni. Skupni nastop omogoča nakup preko kontin- gentov, parcialnost pa to ugodnost omejuje.

Tokrat ne bomo kazali s prstom na tiste, ki bi radi sami vse kupili in pojedli, čeprav bo tista čorba dosti dražja. Morda bi bilo pravilno, da bi jih kljub vsemu javno opozorili, toda upajmo, da so bile to le muhe eno- dnevice in da bodo prišli k pameti.

Morda primer, ki bi zaradi neenot- nega nastopa pri nakupu repromate- riala Iskrine temeljne organizacije kmalu oškodoval za lepe milijone.

Nekatere Iskrine organizacije so skušale kupiti pri medvoškem Donitu repromaterial, zaradi neenotnega nastopa pa jim je ta, za Iskro soraz- merno velik dobavitelj, odobril različne rabate, in sicer od 2 do 10%.

Vmes je posegel Iskra Commerce ter sklical sestanek Iskrinih organizacij in Donita, ter takrat ta problem raz- čistil. Iskra Commerce je dosegel, da imajo zdaj vse Iskrine TOZD pri Do- nitu enake pogoje nakupa z najvišjim možnim rabatom 10%.

Upajmo, da je bil ta primer dosti zgoreven in da je lepo pokazal, kako bi kmalu zaradi neenotnosti in neorga- niziranosti preplačali repromaterial.

Pri razmišljanju o tem, kakšna pot je najboljša, nikakor ne smemo poza- biti na tri stvari: prva je v tem, da lahko skupna politika Iskre do velikih proizvajalcev ugodno vpliva na načrtovan- je proizvodnje pri izdelovalcih reprodukcijskega materiala. Drugič kot veliki potrošniki lahko vplivamo na sigurnost delovnega procesa, s čimer lahko proizvajalci načrtujejo svojo proizvodnjo za daljše obdobje, kot tretje pa naj omenimo, da je pred- nost skupnega nastopa na tržišču repromateriala vsekakor ugodna tako za nas kot za dobavitelje, saj lahko zaradi prej omenjenih stvari, zahte- vamo pri nakupu določene ugodnosti.

Prepričani smo, da nam bo pravilen način poslovanja privarčeval veliko denarja, časa ... ugleda. Lado Drobež

Več za energijo

V prihodnjih letih bomo v Jugoslaviji zgradili več novih elektrarn kot smo jih vsa leta po vojni. V petih letih bomo zgradili elektrarne s skupno močjo 11.000 megavatov (do sedaj 8500 megavatov). Da bi nove elektrarne lahko delale s polno paro, bo poleg sedan- jih treba odpreti tudi nove premogovnike, da bi lahko pridobili 30 milijonov ton pre- moga, ter rudnik urana s pro- izvodnjo 117 ton jedrskega goriva in zagotoviti približno 3 milijone ton mazuta in dru- gega tekočega goriva. Poraba električnega toka narašča pri- bližno za 10 odstotkov letno. Konec desetletja bomo pora- bili že 76,2 milijarde kilovat- nih ur letno.

Premalo telefonov

Jugoslavija ima poprečno 6 telefonov na 100 prebivalcev, kar pomeni, da imamo dokaj slabo razvito telefonsko omre- žje. V državi je 37 poštnih podjetij, ki pa ne zmorejo vseh potreb po poštnih storitvah, še posebej tam, kjer ima ena pošta zelo veliko območje. Ju- goslovanske pošte lani zaradi ekonomskih težav niso mogle ustreči kakim 170.000 proš- njam za telefonske priključke.

Ob 30-letnici tovarne v Kranju in 25-letnici delavskega samoupravljanja bo kulturna komisija pri osnovni organizaciji sindikata Elektromehanike pripravila vrsto proslav in prireditev, med katere je vključila tudi foto razstavo na temo „Naš delovni človek“. Foto-kino sekcija „Iskra“ v Elektromehaniki je hotela to razstavo pripraviti že lani ob 29. novembru, vendar je do razpisanega roka prejela pre malo fotografij. Zlasti slabo so se odrezali amaterji iz ostalih organizacij v ZP Iskra, saj je le eden poslal fotografije za razstavo. V upanju, da bo tokrat odziv večji, ponovno objavljamo razpis, hkrati pa želimo fotoamaterjem dati nekaj napotkov za izdelavo fotografij. Na njih naj bo na sodoben in umetniško dovršen način upodobljen:

- delavec v tovarni, na polju, v gozdu, na gradbišču, itd.
- obrtnik
- zdravstveni, prosvetni, kulturni delavec, itd.
- delavec na dopustu, pri športu, zabavi, v bolnici in drugod
- delavec doma v družini

Fotoamaterjem želimo obilo dobrih posnetkov in kvalitetnih fotogra- fij, predvsem pa poguma, da bi svoja dela pravočasno poslali na naslov sekcije, ki je objavljen v razpisu.

Foto-kino sekcija Elektromehanike

FOTO-KINO KLUB „JANEZ PUHAR“ KRANJ
FOTO-KINO SEKCIJA „ISKRA“ KRANJ

ORGANIZIRATA
IV. ISKRINO RAZSTAVO FOTOGRAFIJE
v Kranju od 6. do 12. maja 1975
Skupščine občine Kranj

Tema razstavljenih fotografij je:

„NAŠ DELOVNI ČLOVEK“

Pogoji razstavljanja:

Razstave se lahko udeleže vsi fotoamaterji, ki so člani fotoklubov ali sekcij v ZP ISKRA, z največ 10 črno-belimi fotografijami, ki še niso bile razstavljene v Kranju. Fotografije, ki ne smejo biti kaširane, naj bodo formata 30 x 40 cm do 30 x 30 cm. Opremljene naj bodo z običajnimi podatki avtorja. Prireditelj si pridržuje pravico objave razstavljenih fotogra- fij, če avtor tega izrecno ne prepove.

Fotografije oddajte vodstvu sekcije „Iskra“ ali pa jih pošljite na naslov: Foto-kino sekcija „Iskra“, Savska loka 1, 64000 Kranj.

NAGRADE:

Za najboljše kolekcije (4 razstavljene fotografije):

- 1 zlata medalja
  - 1 srebrna medalja
  - 1 bronasta medalja
- Za najboljše posamezne fotografije:
- 1 zlata medalja
  - 1 srebrna medalja
  - 1 bronasta medalja

Koledar razstave:

Zadnji dan za sprejem fotografij: 15. 4. 1975
Ocenjevanje fotografij: 22. 4. 1975
Razstava: od 6. do 12. maja 1975
Vrnitev fotografij: do 30. 5. 1975

Poslovna politika in politika cen na dolge roke

Privredni pregled je 3. februarja letos objavil v rubriki „Naši sogovorniki“ intervju z generalnim direktorjem ZP ISKRA Jožetom Hujsmom. Razgovor je vodil Ivan Stojilkovič.

Zaradi aktualnosti omenjenega razgovora in zato, da bi čim širši krog Iskrinih delavcev bil seznanjen z njegovo vsebino, jo našo uredništvo menilo, da bi bilo koristno omenjeni razgovor objaviti tudi v „ISKRA“.

Tovariš Hujsi, vi ste na čelu organizacije, kjer je zaposlenih 27.000 delavcev, in ki skupaj z „Gorenjem“ gradi novi industrijski giganti, katerega dimenzije daleč preraščajo regionalne meje. Katere so vaše trenutne preokupacije v zvezi z nadaljnjo dejavnostjo Elektrokovinskega podjetja Ljubljana ter položaj „Iskre“ v njem?

V zadnjem času sem preokupiran z mislimi, ki so na nek način reakcija na razmere, ki vladajo na jugoslovanskem trgu, in ki zadevajo določene jugoslovanske gospodarske kroge. Tu mislim na tista razmišljanja nekaterih nam sorodnih grupacij, ki govorijo, da hočemo z našo integracijo doseči določen monopolni položaj na trgu, da je ta integracija preobsežna, in da zajema preveč prostora.

Motivi našega združevanja pa imajo drugačne logike – ekonomske. Do lani sta se obe podjetji razvijali povsem samostojno, brez medsebojnega vpliva ali vpliva nekoga tretjega, recimo plana, ki bi deloval kot usmerjalna sila. Takšen avtonomni, v določeni meri pa tudi avtarktični razvoj, je nujno vodil k postopnemu dupliranju določenih programov. Na samem začetku je bila „Iskra“ pretežno usmerjena na profesionalno tehniko, na katero je odpadlo več kot 80% proizvodnje, medtem ko je bilo blago široke potrošnje udeleženo le z 18 odstotki. To razmerje pa je bilo v „Gorenju“ prav obratno.

V določenem trenutku zaradi dosežene stopnje razvoja in ob istočasni ekspanziji na mednarodni trg, se je čutila potreba, da vsakdo razvija znotraj samega sebe deficitarno proizvodnjo. To je „Iskra“ pripeljal do tega, da je začela poudarjati pomen blaga široke potrošnje, medtem ko je „Gorenje“ začelo posegati v naš temeljni program – profesionalno tehniko.

Mislim, da smo pravočasno spoznali, da ni koristno duplirati teh kapacitet tako na ožjem slovenskem kot tudi ne na širšem jugoslovanskem trgu. To je bil tudi bistveni motiv našega povezovanja, torej izključno ekonomski. Prišli smo do skupnega jezika, da združimo sile, in da se izognemo prekrivanju kapacitet, oziroma programa na posameznih proizvodnih področjih. Seveda pa je medtem prišlo do dvojnih kapacitet in zato je naša naloga, da v prvi fazi integracije, vsaj preprečimo take težnje in da jih poskušamo vskladiti, če jih že ne bi mogli odpraviti, ter da obstoječo koncentracijo kapacitet enotno in optimalno usmerimo.

Katera so po vašem mnenju jamstva, da boste vztrajali na tej poti, in da boste uresničili ta koncept, če upoštevamo „otroške bolezn“ ki jih ima vsaka integracija?

Takoj moram poudariti, da bo naša nova grupacija že v tem letu jasno oblikovala svoje programe in da bodo ti cilji v skladu z regionalnim ter vsejugoslovanskim planom razvoja gospodarstva. Vsaka eventualna bojazen, da bomo poizkušali s sedanjimi programi s tistimi, ki jih mislimo realizirati in „prekrivati“ sorodne organizacije v Jugoslaviji, je brez osnove. Naši programi se bodo organsko vključevali v jugoslovanski prostor elektroonske, elektro in kovinske industrije. Čas je že, da se začnemo dogovarjati, da se ne bi znašli v položaju, ki bi nastopile avtomatično reakcije, ki bi lahko škodljivo vplivale na nadaljnji razvoj te dejavnosti.

Drugi motiv, ki nas je prisilil k povezovanju, je potreba, da izkoristimo vse tiste prednosti, ki nam jih nudi znan slovenski prostor. Prednosti te mikrolokacije so razpoložljive intelektualne in delovne potence, tehnika in pridobljene izkušnje, kajti surovin nimamo. Samo na teh temeljih lahko razvijamo in snujemo ekspanzijo na tujem tržišču, ki je pomemben činitelj ne le našega obstoja temveč gospodarstva vse Jugoslavije.

Predelevalna industrija terja velik uvoz in zato je bilo logično, da sta se obe podjetji že kmalu usmerili na izvoz, čeprav jima niso bili vedno na

roko instrumenti naše gospodarske politike.

Toda mi smo bili ne glede na to, v tem izrazu aktivni, kar je tudi značilnost našega obnašanja. Pri tem pa ta ekspanzija ni varirala z variacijami naše tekoče ekonomske politike. Ko to podčrtujem, mislim pri tem na to, da je takšna usmeritev poslovanja na daljši rok potrebna ne samo v tej veji gospodarstva, temveč v celotnem jugoslovanskem gospodarstvu. Takšno obnašanje nas je prav tako spodbudilo k integraciji, kajti to je bila značilnost poslovne politike obeh podjetij.

Morda se strinjate z menoj, da so želje eno, življenje pa drugo. Kako ste glede na to zadovoljni s tempom združevanja?

Moja narava je taka, da nisem nikoli zadovoljen. Toda to nima nobene zveze s tem, kar smo dosegli doslej. Mislim, da delite moje mnenje, da v pol leta ni mogoče doseči spektakularnih uspehov. Bistveno je, da smo se v tem času medsebojno tako spoznali, da lahko tvorno delamo naprej. To pa je mnogo. Spoznanje, ki nas je pripeljalo do podpisa samoupravnega sporazuma o združitvi in prepričanje, da moramo biti v prihodnje pod eno streho, ki je vladalo v pretežnem delu obeh kolektivov, se je v tem obdobju samo še poglobilo.

Torej tako, konkretni uspehi so odvisni od dolgoročnejšega in premišljenega ter marljivega dela, ne pa od spektakularnih potez.

Združevanje je terjalo tudi lastno prerazvrščanje. Katere so te nove kvalitete v organizaciji ISKRE in njenem nadaljnjem razvoju kot združenem podjetju?

Nekaj elementov je pomembnih za naše prerazvrščanje. Celih pet let že delamo na organizacijskem preoblikovanju ISKRE, ki naj zagotovi njen hitrejši razvoj. Vedno smo imeli pred očmi dejstvo, da fizični obseg proizvodnje raste v Iskri letno po 20 do 25 odstotkov. Naša značilnost je nagel in vztrajni vzpon, po drugi strani pa je res, da neka organizacijska oblika ne more dolgo živeti, niti ne more „preživeti“ takšno dinamiko rasti dlje kot v petih do sedmih letih.

Glede na to, da smo že prej imeli organizacijo, ki je bila stara, z manjšimi modifikacijami, že sedem let, je bilo logično, da so bile potrebne spremembe. Te spremembe so bile potrebne tudi zaradi usposobitve za nove kvalitete spremembe, ki se vsako-dnevno dogajajo na območju tehnike.

Novo organizacijo je narekovala tudi specializacija. Razvoj 18 samostojnih organizacij v sestavi Iskre je pripeljal do tega, da smo tudi sami že imeli dvojne kapacitete, oz. grozila je nevarnost, da se nam bodo, v dani statični organizaciji, pojavile dvojne kapacitete. Po drugi strani pa je tudi že sama kvantiteta proizvodnje prerasla obstoječo organizacijo, kar je bil tudi primer s prodajo, razvojem in z raziskovalno dejavnostjo.

Pred časom, ko smo z integracijo gradili Iskro, je bila koncentracija prodajne in razvojne dejavnosti svojevrstna spodbuda, ki je združevala podjetje. Sedaj pa smo prišli v položaj, ko z naraščanjem proizvodnje in akumulacije določenih nasprotij, nismo v stanju s takim načinom življenja več zagotavljati ekspanzivne rasti Iskre.

Zato smo proti koncu l. 1973, ko smo podpisovali samoupravni sporazum o združevanju, v skladu z ustavnimi načeli zapisali, da moramo v enem letu uresničiti novo organizacijo. Ustavna načela so bila podlaga in okvir za takšno reorganizacijo in tako smo bili v stanju oblikovati novo organizacijo na branžnem načelu.

Organizirali smo „šest linij“ v proizvodnji ter določili, da razvoj in del raziskovalnega dela organiziramo na vseh ravneh, od TOZD prek OZD, do združenega podjetja. Pred tem smo imeli vse to v neki zaprti instituciji, ki je hotela ali ne, postajala samo sebi cilj. Po drugi strani pa smo v prodajni

dejavnosti zadržali samo tisto, kar je bila podlaga naši ekspanziji na trgu, del domače prodajne mreže pa smo povezali s proizvodnjo. Čeprav formalno ničesar ne menjamo nasproti poslovnim partnerjem, pa smo to dejavnost povežali v proizvodnjo, po branžni liniji, da diha skupaj z njo, da uspešneje spremlja njen utrip, in da bi se izognili morebitnemu odtujanju sredstev.

Takšna reorganizacija pa je bila potrebna tudi zato, da bi se v končni fazi uspešneje integrirali z „Gorenjem“. Integracija znotraj Iskre v večje organizacije, ob polni samostojnosti TOZD, nam je omogočila, da smo spoznali obe strani tega pozitivnega procesa. Ena stran je približanje temeljni organizaciji vseh funkcij, druga pa je združitev vsega tistega, kar je smiselno, da se združi v okviru delovne organizacije, neke vrste koncentracija sredstev in dela.

Iz povedanega izhaja, da ste našli rešitev za dvojno združevanje, tako v Iskri kot z „Gorenjem“. Kakšne so možnosti za povezovanje s tistimi, ki so izven tega kroga?

Mislim, da mora priti do dogovaranja o določenih oblikah sodelovanja. Realist sem, kar pomeni, da ne bo šlo lahko. Potrebno bo še precej časa, da bomo premagali določena lokalistična pojmovanja v zvezi s tem sodelovanjem. Toda prepričan sem, da do popolne integracije istovrstne proizvodnje v nekaterih velikih poslovnih sistemih ne bi smeli priti. Potrebno je ohraniti možnost konkurence, sicer bomo prišli do absurda. Znašli bi se v položaju, ko bi takšna proizvodnja imela cene na ravni najdražje proizvodnje, to pa „milo rečeno“ ne bi bilo dobro.

Mi smo plansko-tržno gospodarstvo. In zato moramo ohraniti določene tržne oblike našega gospodarstva.

Da bom neposrednejši – kaj to pomeni, če neka organizacija združuje v svojih rokah 70 do 80 odstotkov nacionalne proizvodnje posameznih artiklov, ne glede na njeno organizacijsko obliko?

Vsaka organizacija, njeni samoupravni in drugi organi se morajo resno zamisliti nad tem, če je položaj take organizacije takšen v narodnem gospodarstvu. V naši družbi se ni mogoče več podjetniško obnašati, pač pa vedno bolj družbenoekonomsko. Če pa to slučajno ne znamo, tedaj mora priti v družbi do določenih težav in bi v takem primeru bila potrebna tudi družbena regulativa. Zaradi tega je potrebno, po mojem mnenju, spremljati takšne primere in sprejemati učinkovite ukrepe, če do takšnih primerov pride, v nasprotnem primeru, pa se ustavi in pogledati okoli sebe. Vedno sem bil za takšno gospodarsko politiko.

Ali to pomeni, da je sporazumevanje in dogovarjanje imperativ in ključ za odstranitev nesporazumov in eventualnih ekscesov?

Želim biti jasen. Nujna sta dogovarjanje in koordinacija, zlasti se, če nastopamo na tujem trgu. Potrebno je imeti neko osnovno politiko pri tem nastopanju, mislim pa, da smo pri tem doslej precej grešili. Mislim, da so Keramični kondenzatorji primer, kako se ne smemo obnašati. Po moji oceni ima storjena poteza globlje ekonomske, politične in zunanjetrgovinske implikacije kot samo to, kdo bo to blago prodal inozemskemu partnerju.

V Iskri ocenjujemo, da so dogovori o načelu, po katerem je mogoč nastop na inozemskem trgu s cenami najdražjega ponudnika, škodljivi za gospodarstvo. Škodljivi so kot izhodiščna koncepcija v zunanjetrgovinski menjavi. Mi se v naši državi lahko dogovarjamo o višini izvozne cene, toda o njej se mora izjasniti tudi kucep. Potrebno je najti partnerja v sedanjih pogojih, ki bo sprejel takšno ceno.

Zato tudi menim, da je „romunski“ primer dobra priložnost, da javno postavimo vprašanje – kakšna je zunanjetrgovinska praksa. Ali je ta takšna, da nam omogoča izvozno ekspanzijo na daljši rok in na široki fronti zunanjetrgovinskega nasto-

panja, ali pa je kratke sape, kar pač uloviti.

Izjasnitev o tem je pomembna za celotno gospodarstvo, zlasti se za tisti njegov del, ki je s svojo produktivnostjo sposoben konkurirati na svetovnem trgu in da se na njem obnaša kot sprejemljiv dolgoletni partner.

Mislim, da se moramo o tem resno pogovoriti, kajti s politiko kratkih zamahov lahko uspemo le dvakrat, trikrat, postavlja pa se vprašanje, kaj bo čez 2 ali 3 leta. V „Iskri“ ne želimo gledati samo do jutri. Izkušnja nas uči, da se na inozemskem tržišču ne da živeti od danes do jutri, od slučajnega ulova, temveč da moramo imeti kot specializirana in precej velika organizacija, jasno dolgoročno politiko.

Mi smo se za takšno obnašanje odločili že tedaj, ko smo izvozili za 1,5 milijona dolarjev letno. Že tedaj smo dojeli, da ne moremo računati na uspeh, če bomo ostali na tradicionalni organizaciji zunanje trgovine, to pomeni, da delamo z reeksporterji in eksporterji. V takem trenutku smo prenehali delati z njimi in začeli graditi lastno mrežo.

Cena takšnega obnašanja ni bila majhna tudi za nas ne in prav gotovo je neka majhna ali srednja organizacija ne bi prenesla. Praksa nam je dala prav in to je tudi bila edina pot, da smo dosegli ekspanzijo ne glede na težave, ki smo jih imeli s financiranjem takšne mreže. Številke najzgovorneje potrjujejo to politiko in ekspanzijo. V l. 1975 planiramo izvoz v višini 80 milijonov dolarjev, medtem ko smo lani dosegli okoli 50 milijonov dolarjev izvoza, kar pa je bilo za 25% več kot l. 1973.

Indeks rasti izvoza se je v zadnjih 5–6 letih gibal med 30–40%, kar je bil rezultat tako zastavljene politike. Da smo to lahko dosegli, smo morali voditi konsistentno politiko cen na inozemskem tržišču. Ravnali smo se v skladu z gibanji cen na tujem tržišču, vedno pa spoštovali konsistentnost v tej politiki cen.

V skladu s takšno politiko cen smo formirali tudi cene keramičnih kondenzatorjev v Romuniji. Za nas je nesporeljivo dejstvo, ne glede na to, kakšne so bile še druge okoliščine da je lahko neka cena deklarirana kot nejalna konkurenca, čeprav je to najvišja cena, ki je bila kdajkoli dosežena na tujem tržišču, tovarna pa, ki jih proizvaja, s tako ceno dosega normalni dobiček.

Če nam lahko kdo pokaže z drugačno računico, da je to neljalna konkurenca, se mu bomo priklonili tudi brez podrobnejših obrazložitvev. V tem primeru je lahko vse drugo in konkurenca in to z velikim K, tudi pritisk, nikdar pa ne neljalna konkurenca.

Poudarili ste, da ima to širše implikacije. Kaj to konkretno pomeni?

Želim, da gospodarska zbornica Jugoslavije in Zvezni sekretariat za zunanjo trgovino obrazložita zunanjetrgovinsko politiko, ter da pojasnita možnost in logiko nastopanja s cenami najdražjega ponudnika v celi verigi proizvajalcev danega proizvoda. Po svoji strani bomo lahko dokumentirali, da je Iskrina izvozna politika dala zelo dobre rezultate in da bo drugačno obnašanje dalo nasprotne. V ilustracijo naj povem, da smo v neki socialistični državi nastopili s ceno, ki je bila na ravni drugega jugoslovanskega proizvajalca in mnogo višja od tiste, ki bi jo mi sami ponudili, a bi z njo še vedno dosegli dobiček. Posel smo izgubili, dobili pa so ga Japonci, ta socialistična firma pa je z nami v kooperaciji.

Torej, če je to naša zunanjetrgovinska politika se postavlja vprašanje – kam bomo prišli z njo. Te stvari moramo razčistiti. Nam v „Iskri“ ni vseeno in ne moremo tako sprejeti razsodbe o neljalni konkurenci, ne glede na njeno težo. Ni stvar le v tem, da ne bi želeli biti zaznamovani, temveč gre za ugled firme, ki je lojalna zunanjetrgovinski partner.

V „Iskri“ ocenjujemo, da lahko samo po poti dosedanje koncepcije gradimo nadaljnjo ekspanzijo in planiramo namesto do 25 odstotkov povečanja našega bruto proizvoda v izvozu na 40–50 odstotkov svojih kapacitet. Zato smo tudi alergični na določena obnašanja, kajti utegnejo postaviti pod vprašaj naše programe in utegnejo

imeti roperkusije na celotno gospodarstvo.

Potemtakem se vi zavzimate za svetovne cene v zunanjetrgovinski menjavi in se sklicujete na reformo?

Svetovne cene so tiste cene, s katerimi moramo nastopati na inozemskem trgu, če želimo, da se tako obnašajo do nas tudi naši partnerji. Nemogoče je, da bi imeli po eni strani „svoje“ cene v izvozu, v uvozu pa vztrajali na svetovnih cenah. Moramo biti realni in se ravnati po razmerah v svetu.

Po vašem, če lahko tako rečem, bi morala prevladati ekonomska logika. Kako pa je to mogoče, če stvari dobivajo še druge dimenzije?

Prepričan sem, da je mešanje nacionalnega v ekonomiji škodljivo. Mi smo enotno jugoslovansko gospodarstvo in govorimo z ekonomskim jezikom, ko se sporazumevamo, ne pa – da izhajamo s stališča nacionalne ali pa teritorialne opredeljenosti. Moramo se dogovoriti o tem, kaj je dobro za vse nas, če pa to ni treba, tedaj ne more biti dobro tudi ne za vsakega posameznika.

Tudi nam v „Iskri“ ne more biti vseeno, če je proizvodnja naše dejavnosti v neki drugi republici neproduktivna, kajti to moramo vsi plačati. Ali če mi slabo delamo, to zadeva tudi druge. Zaradi tega moramo vedno, kadar govorimo o ekonomičnosti v gospodarstvu, izhajati iz enotnosti jugoslovanskega gospodarstva in enotnosti tržišča, to pa pomeni zavračanje lokalističnih ali partikularističnih gledanj, na katera vedno napeljujemo vodo, kadar nam zmanjka ekonomskih argumentov.

Mislim, da to terja potem razvojne programe, dolgoročno politiko, vsklajevanje interesov pa tudi odpovedovanje od nečesa svojega?

Morda nekte tudi obstajajo nekakšni načrti za celotno Jugoslavijo o razvoju te proizvodnje. Iz prakse mi je poznano, da je težko napraviti načrte, ki bi vskladili vse interese. Doslej takšnega načrta še nismo uspeli napraviti, kar pa ne pomeni, da ne bi poskušali vnovič to doseči. Mislim, da bo moral srednjeročni načrt razvoja federacije v tej smeri definirati določene stvari. Tak kot je danes, tega ne rešuje.

Pomembno je, da poskušamo priti do načrta razvoja in novi politični sistem ter mehanizem dogovarjanja in sporazumevanja lahko pri tem mnogo prispevajo in na našem področju se lahko začnemo počasi pogovarjati o nekaterih stvareh. Nujno je treba sestiti za mizo in se razgovarjati, kajti te stvari ne moremo reševati kar počez. Dogovarjanje pa ne pomeni samo iznašanje zahtev, temveč tudi določena odstopanja.

Pogosto smo preveč obrnjeni sami k sebi in le malo spremljamo tisto, kar se dogaja okoli nas. Kakšno ceno lahko plačamo za to?

Naša veja je pred ero, ki bo spet pomenila tehnično – tehnološko revolucijo. Ta je prisotna in v vsakim dnu je vse bolj občutimo. Le-ta je vsaj enakih, če ne večjih dimenzij od tistih, ko je elektronsko cev zamenjal tranzistor. Prehod od tranzistorjev na tiskana vezja je širih dimenzij in prav gotovo je to mnogo večja tehnološka revolucija. V njej lahko vsakdo, ki bo samo malo zaostal, izostane za vedno. To v „Iskri“ čutimo in tega problema smo se resno lotili. Poskušamo, da bi se znašli med tistimi, ki ne bodo zaostajali.

Ali je zadosti, da boste samo vi naprej in kaj pomeni za vas in za ostale če bodo zaostajale vam sorodne organizacije?

To je pomembno in resno vprašanje. Če bi se mi sami pretolkli v vrh, če bi ta možnost obstajala in bi drugi daleč zaostali za nami, bi to škodilo tako nam kot drugim. Toda kako v tem trenutku to uskladiti, ne vem. Z vami se pa strinjam, da je potrebno na tem planu nekaj narediti zaradi razlogov, o katerih smo govorili.

Obiskali smo Industrijo izdelkov za široko potrošnjo — TOZD tovarno antenskih naprav na Vrhniki

Danes vam predstavljamo Iskrino tovarno antenskih naprav na Vrhniki, ki jo ponavadi skrajšano imenujemo kar Antene. Ta kolektiv se je pridružil ZP Iskra pred dobrima dvema letoma, točneje 1. januarja leta 1973.

Pred priključitvijo k Iskri se je tovarna imenovala Elektron, letos pa praznuje že 20-letnico obstoja. Elektron so ustanovili kot servisno delavnico leta 1955. V tej delavnici so v začetku popravljali gospodinjne aparate in radijske sprejemnike ter skrbeli za električne instalacije. V začetku je delalo v Elektronu pet ljudi, zdaj pa je v tovarni zaposlenih že več kot 100 Vrhnčanov in okoličanov.

Z grenkim nasmehom vedo vrhniški Iskraši povedati, da so se od ustanovitve pa do zdaj selili že petkrat. Vedno so se morali seliti v neprimerne prostore, ki jih je bilo treba šele preurediti, zato zdaj hudo mušno pravijo, da niso le strokovnjaki na področju anten, pač pa tudi v gradbeništvu. Da bi si zagotovili kolikor toliko zadovoljive delovne prostore, so se morali pogosto oprijeti tudi zidarskih del.

V sedanjih prostorih — tudi te so morali preurejati — so od leta 1965, odstopil pa jim jih je Lesno industrijski kombinat Vrhnika, ker se je pač preselil v novi objekt.

Med brskanjem po zgodovini Elektronu smo našli na mejnik, na leto 1960, ko so se prenehali ukvarjati z obrtniški deli in s storitveno dejavnostjo. Tisto leto so začeli izdelovati pH metre, TV in UKV antene, poskusili pa so tudi s proizvodnjo nekaterih elektromehanskih elementov. Počasi so se specializirali, zdaj pa izdelujejo predvsem TV in UKV antene, antenski pribor, domofonske naprave, majhne stabilizirane usmernike za napajanje tranzistorskih sprejemnikov in magnetofonov z regulacijo napetosti od 0,5 do 10 V, zatem preklopničke, miniatura ohišja za varovalke velikosti 5 x 20 mm, iskalce podzemnih cevovodov, in kablov, izdelujejo pa tudi naprave za svetlobno avtomatiko. Torej kar obsežen delovni program za tak majhen kolektiv.

Kot že rečeno, je v njem zaposlenih okoli 100 delavk in delavcev. Ta številka je precej stalna in se je v zadnjih letih le malo spreminjala, to pa ne zato da v Antenah ne bi hoteli sprejeti nove delovne sile, pač pa obratno, ker jo ne morejo dobiti. Precejšnje težave imajo v vrhniški Iskri predvsem s strokovnimi kadri. Na primer: računovodjo iščejo že dve leti pa ga ne morejo dobiti.

In kje so vzroki, da se borijo s pomanjkanjem kadrov? Vrhničani pravijo, da je glavni krivec Ljubljana, ker je „preblizu“, zavedajo pa se tudi tega, da bi marsikdo potrkal na njihova vrata, če bi mu ponudili kolikor toliko dobre osebne dohodke. Antene so namreč glede osebnih dohodkov na Iskrinem „plačilnem repu“. Pravijo, da bi strokovnjake lahko dobili, če bi jih preplačali.

Konec koncev je vprašanje pomanjkanja kadrov pereče v vsej vrhniški občini.

Problema pomanjkanja strokovnih kadrov so se v Antenah lotili na pravem koncu, saj bodo dvignili strokovnost kadrov z izobraževanjem in izpopolnjevanjem svojih delavk in delavcev. Izredne šole obiskuje zdaj več kvalificiranih delavcev, strokovno raven pa bodo dvignili tudi s štipendiranjem.

To so nekateri problemi, ki tarejo Tovarno antenskih naprav. O nekaterih uspehih pa tudi o težavah, s katerimi se srečujejo, bomo v tej reportaži še pisali, zdaj pa si podrobneje oglej

Delo na termoplastičnih stiskalnicah.

mo delo tovarne. Glede na dejavnost je tovarna „razdeljena“ na pet oddelkov neposredne proizvodnje ter upravo.

Marija Novak je tehnična risarka.

To so:

- antenski oddelek
- oddelek elektromehanskih elementov
- oddelek elektronskih naprav
- orodjarna
- razvojno-tehnološki oddelek
- uprava.

ANTENSKI ODDELEK

V njem je zaposlenih 40 delavk in delavcev, ki izdelujejo TV in UKV

antene ter avtomobilske fleksibilne antene.

Osnovna surovina za izdelavo anten je aluminij, ki ga kupujejo predvsem od niške tovarne „Đuro Salaj“, nekaj pa tudi od Impola iz Ilirske Bistrice. Nekateri deli na antenah so tudi iz plastike, granulata za plastične polizdelke pa kupujejo pri zagrebškem OKI.

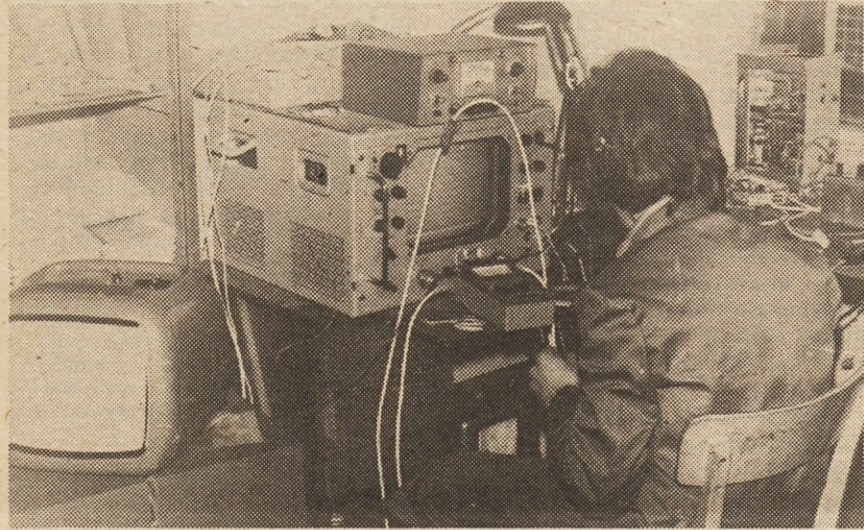
Profile za antene najprej razrežejo na odgovarjajoče dolžine ter nato s posebnimi sodobnimi stroji izvrtajo luknje. Temu sledi galvanska obdelava. Profile najprej lužijo, s čimer odstranijo s površine aluminija kemične nečistoče, zatem pa površino eloksirajo ter na koncu pobarvajo. Sledi montaža posameznih elementov.

V Antenah obiskovalca z zadovoljstvom opozorijo, da elementov ne vijačijo več na nosilec, ampak anteno sestavi kar kupec, posamezne dele pa pritrdi enega na drugega s posebnimi patentiranimi jahači. Ta patent so objavili leta 1973, zamisel za ta jahač pa je dal vodja razvojnega oddelka v tovarni Smiljan Ogorelec.

Na antenskem oddelku izdelujejo še avtomobilske fleksibilne antene, o katerih verjetno ni potrebno zgubljeti časa, saj jih vsi dobro poznamo — to so pač tiste dolge antene, ki plapolajo predvsem na različnih športnih avtomobilih. Te antene se lahko v vsakem primeru kosajo s standardnimi antenami, sestavljenimi iz več delov.

Izdelovanje polizdelkov za antene na polavtomatskih strojih.

Jakob Rus kontrolira antenske ojačevalce na polyskopu.

Sestavljanje in kontrola sobnih anten.

K letu inovacij

Prof. dr. Stojan Pretnar

„Socialistična graditev je tesno povezana z razvojem tehnike in zahteva neprestano ustvarjalno delo za njeno izpopolnjevanje. Tehnična ustvarjalnost ljudskih množic dobiva izreden polet...“ — „Iznajditelji, novatorji in racionalizatorji so pionirji graditve naše države, vodniki delavskega razreda v boju za... socialistično preobrazbo naše države.“ — „Ta zakon naj bo tudi nov in zadnji opomin za odpravo vrste nepravilnosti, slabosti in napak pri organiziranju in varstvu iznajditeljstva v naši praksi.“

Vsi trije citati so povzeti iz predloga zakona o iznajdbah in tehničnih izpopolnitvah z dne 15. decembra 1948., ki ga je takratni ljudski skupščini FLRJ poslal predsednik gospodarskega sveta pri vladi FLRJ in predsednik zvezne planske komisije Boris Kidrič. V njih je strnjeno oblikovana socialistična teorija vloge izumov in tehničnih izboljšav — v današnji terminologiji inovacij — ki sloni na naslednjih ekonomskih in družbenih zakonitostih:

1. Brez neprestane inovacijske dejavnosti ni ekonomskega in družbenega razvoja spričo zakonitosti sodobne ekonomije, po kateri je inovacija sestavni del produkcijskega procesa.

2. Zato je v socialistični družbi organiziranje in pospeševanje vseh vrst tehničnih inovacij zavestna naloga vse družbe in še posebej delavskega razreda, da v korak z razvojem svetovne tehnologije stalno izboljšuje proizvodna sredstva, ki so njegova.

3. Iz te zahteve mora rasti množičnost novatorstva in izumiteljstva.

4. V teh okvirih je samoumevno, da se družbeni interesi ujemaajo z moralnimi in gmojnimi interesi ustvarjalcev nove tehnologije — izumiteljev, novatorjev ter avtorjev znanstvenih odkritij.

5. Zato mora družba iskati tehnične ustvarjalce in jim zastavljati naloge pri reševanju prognoziranih in planiranih tehničnih rešitev v celotni družbeni gospodarski strategiji in v strategiji posamezne gospodarske ali raziskovalne enote njenega gospodarskega razvoja.

Kakorkoli utegnejo biti navedena stališča zanimiva s teoretičnih vidikov, jih tu navajamo predvsem iz razloga, ker so zgočene dileme, na katere je pred več kot 26 leti opozarjal pokojni Boris Kidrič, zlasti v svojem „zadnjem opominu“, ostale vse do danes nerešene. Ko skoro dan za dnem jadikujemo zaradi našega usodnega zaostajanja pri lastnem ustvarjalnem razvoju tehnologije in navajamo porazne primerjave številke iz najrazličnejših statistik, moramo vedno le ugotavljati, da v naši državi:

— ne gradimo socializma in njegove ekonomske rasti z „neprestanim ustvarjalnim (inovacijskim) delom pri izpopolnjevanju tehnologije“;

— ne priznavamo izumiteljem in novatorjem, da so „pionirji pri gospodarski graditvi naše države in vodniki delavskega razreda za socialistično preobrazbo naše države“ — nasprotno, v pretežni večini primerov jih naša družba obravnava kot nadležne vsiljivce in lovce na honorarje;

— kljub „zadnjemu opominu“ nismo odpravili, kvečjemu še nako picili nove vrste „nepravilnosti, slabosti in napak pri organiziranju in varstvu iznajditeljstva“.

Zamujeno obdobje, ki nas loči od Kidričevega dalekovidnega in programskega poročila, pa ni katerikoli v dosednji človeški zgodovini, temveč

tisto, v katerem se je razvila in razmahnila znanstveno-tehnična revolucija kot novo kvaliteto obdobje v razvoju proizvodnih sredstev, v kateri se najnovejša tehnologija izmenja najpозnejše v desetih letih — in najpoznejše v tem času tudi zastareva. Obdobje, ki se meri letno v več kot 400.000 formalno prijavljenih izumih, v milijonih manjših tehničnih izboljšav, revolucija, ki je ustvarila računalnike, tranzistorje in antibiotike, ustvarila laserje, prinesla v stanovanja barvno televizijo, pognala človeka v vesolje in uvedla avtomatično proizvodnjo. Pri vsem tem smo v naši državi sledili temu burnemu razvoju le kot opazovalci in postali v najboljšem primeru njeni epigoni — nikoli ne njeni polnovredni soustvarjalci. Celu v gospodarsko tradicionalnih področjih se pulimo za tuje, v glavnem zahodne tehnologije in prav na teh področjih brez potrebe na široko odpiramo vrata tujemu kapitalu.

Naj že kar v tem uvodu navedem primer tobačne industrije, ki ima v naši državi tradicijo nad 150 let in poleg tega odlične domače vrste tobaka. Kaj bi bilo bolj razumljivo kot to, da bi poskušali razviti tipično kvaliteto in svetovno renomirano jugoslovansko cigareto, ki bi jo kadilci z vsega sveta kupovali na vseh mednarodnih letališčih? Namesto tega se

naše tovarne pulijo za tuje licence (KENT, Marlboro, itd.) in celo uvažajo tuje tobačne vrste. Zaradi nadaljnje primerjave: Vel. Britanija oziroma njena tobačna industrija je razvila nekaj svetovno znanih vrst cigaret in drugih tobačnih proizvodov — brez ene same tobačne bilke na svojem otoku!

Naša javnost postaja upravičeno — že dolgo — nemirna. Odtod pogosti članki v našem dnevnem tisku, obtožujoče oddaje v radiu in televiziji, kriki in protesti izumiteljev in novatorjev ob vsej njihovi nemoči, da bi rešili problem našega vključevanja v tehnološko revolucijo. Odtod več kot dve leti napornega prepričevanja o potrebi po razglasitvi letošnjega leta inovacij. Pri tem tudi ni mogoče mimo naših planov razvoja, pri katerih je sicer pogosto navedeno, da bo njihova realizacija zahtevala sodobno tehnologijo, nikjer pa poti in načina kako do nje priti. Ta pot je imperativno le ena sama: lastna tehnološka ustvarjalnost in njena materializacija.

V letu inovacij se moramo torej kot družba temeljito zamisliti nad vsem dosedanjim usodnim zaostajanjem, da bi se Jugoslavija lahko v bodoče ustrezno vključila v edino pomembno in odločilno mednarodno delitev dela — v ustvarjanje bogastva s sprotno tehnično ustvarjalnostjo.

Vrhniška tovarna kupuje pletenico obliko s posebno maso v tujini, izdeluje pa elemente za pritrditev na vozilo.

ELEKTROMEHANSKI ELEMENTI

Na tem oddelku je zaposlenih okoli 20 delavk in delavcev, ki izdelujejo polizdelke za proizvodnjo anten, zatem izolatorje za antenski kabel, TV priključne vrvice, TV kretnice, klecna stikala, okove za varovalke ipd.

ELEKTRONSKE NAPRAVE

Na tem oddelku dela 10 ljudi, ki izdelujejo domofonske naprave, iskalce podzemnih instalacij, stabilizirane usmernike in antenske ojačevalce. Nekatere od teh naprav bomo predstavili drugič, povemo pa naj, da pripravljajo nov tip antenskega ojačevalca, ki ga bodo začeli redno izdelovati še letos. V tovarni si od te naprave veliko obetajo. Novi tip antenskega ojače-

Tone Zore pri varjenju profilov.

valca so že razvili, zdaj pa ga tehnološko obdelujejo.

To so torej trije osnovni oddelki tovarne anten. Ostali so nam še orodjarna, razvojno-tehnološki oddelek in uprava. Od teh slednjih je gotovo najpomembnejši razvojni oddelek, v katerem je trenutno zaposlenih 6 delavk in delavcev, predvsem strokovnjakov, ki razvijajo, konstruirajo in pripravljajo načrte za posamezne izdelke ter za orodja, ki jih potem izdelujejo v tovarniški orodjarni.

In kako podjetje gospodari? Lanski celotni dohodek je bil za skoraj 60% višji kot leta 1973, za letošnji pa načrtujejo skoraj 40% povečanje. Lani sta bila dohodek za več kot polovico in dobiček za več kot 81% višja kot predlanskim.

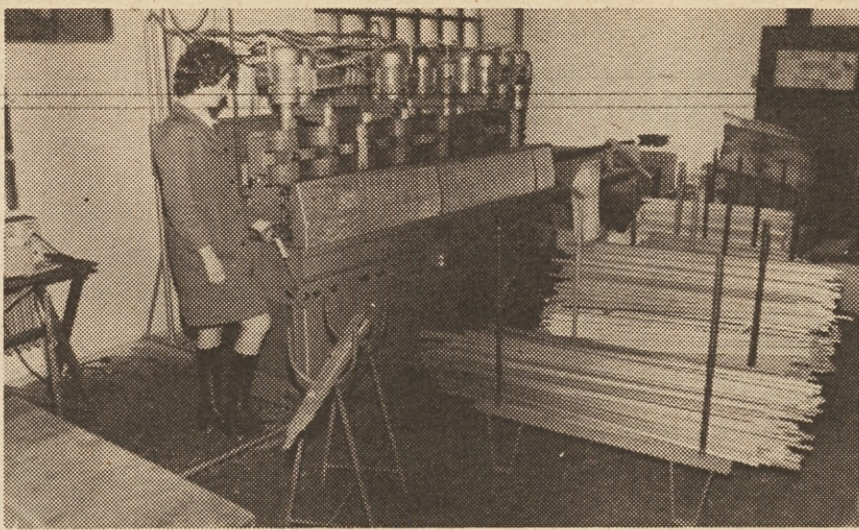
Vso proizvodnjo prodajo na domačem trgu, izvažajo pa ne, ker bi v tujini dosegli prenizke cene in s tem denarjem – vsaj tako pravijo – nikakor ne bi mogli pokriti proizvodnih stroškov. Kljub temu pa so v zadnjem času navezali stike z nekaterimi tujimi kupci, kaj bo iz tega „ratalo“ pa bodo še videli. Poudarjajo, da za vsako ceno zaenkrat ne mislijo izvažati.

Glede prodaje na domačem trgu naj zapišemo, da je konkurenca izredno huda, saj sta samo v Sloveniji dve močni proizvajalki anten, poleg Iskrih Anten še Gorenje-Elrad.

Od združitve Združenih podjetij Iskre in Gorenja v Antenah veliko pričakujejo, opozarjajo pa na to, da bo

treba čimprej pristopiti k delitvi dela in specializaciji. Poudarjajo, da je tako za Antene kot za Elrad še dovolj dela in dovolj kruha.

V Antenah si želijo sodelovanja z drugimi sorodnimi organizacijami želijo, da bi z njimi navezali stike, želijo, da bi se dogovorili o delu. Dobro se zavedajo, da je od njih samih veliko odvisno, zato so že leta 1973 začeli obnavljati proizvodne prostore. V minulih dveh letih so zgradili novo skladišče, postavili kotlarno za centralno kurjavo, obnovili galvanski oddelek, postavili sodobne naprave za čiščenje zraka, obnovili in razširili so orodjarno, kupili so telefonsko centralo, vsi tovarniški objekti pa so dobili novo fasado. To pa še ni vse. Z vso vremo so se lotili posodabljanja delovnih procesov ter kupili več sodobnih strojev, s tem pa se jim je precej dvignila tudi produktivnost. Veliko so vlagali, veliko varčevali, kuverte ob plačilnih dnevih so bile nekoliko tanjše,

Fani Jovanovič dela na stroju za skupinsko vrtnanje lukerj.

nih dvoranah, najbolj kritično pa je pri skladiščih, hkrati pa nimajo niti m² prostora, kjer bi lahko ljudje v miru pomalicali.

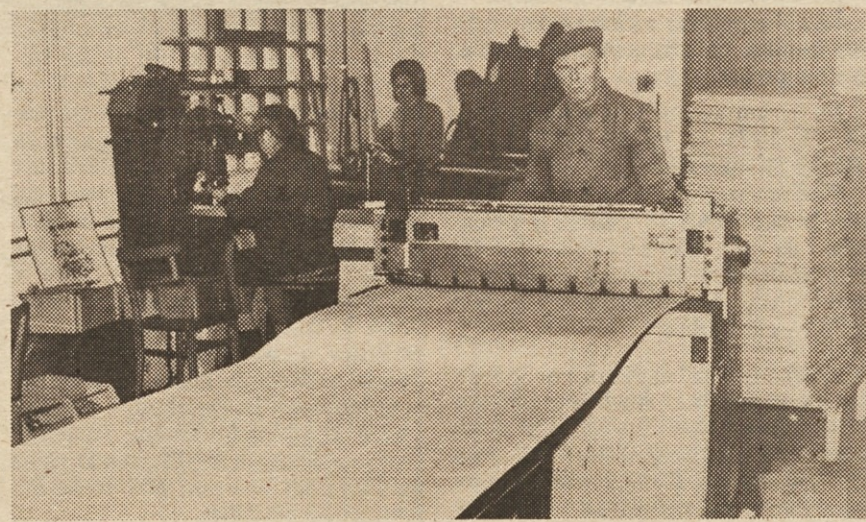
Načrtujejo, da bodo leta 1978 zgradili nov objekt, v njem pa bo skoraj gotovo dobil prostore tudi obrat družbene prehrane. Vrhniški Iskraši hodijo zdaj na malico v bližnjo gostilno in mlečno restravracijo, kjer lahko dobijo toplo malico, nekateri skočijo med odmorom domov, drugi pa nosijo malico s seboj. Seveda bi lahko problem rešili tako, da bi kupovali malice na Vrhnikih ter jih vozili v tovarno, toda zaradi utesnenosti to ni mogoče.

Cinjenje elementov na ploščice tiska-nega vezja.

toda rezultati so se že začeli kazati, saj je proizvodnja dobro stekla, pa tudi zaposleni so tistega „najlepšega“ dne v mesecu bolj zadovoljni, ko preštejajo denar. Pred kratkim, no tega bo že nekaj mesecev, so v podjetju nekoliko dvignili osebne dohodke, verjetno pa bo do manjše korekcije prišlo spet že v kratkem. Najnižji osebni dohodek je zdaj v podjetju 1.440 din, povprečni osebni dohodek pa je 2.240 din.

Za trenutek se povrnimo spet k notranjim problemom tega kolektiva. Z vsemi vloženi milijoni v Antenah še niso rešili problema delovnih prostorov, saj še vedno delajo v utesnje-

Franc Umek na skarjah razrezuje pločevino.

Za osvetlitev najprej tile podatki: Če začnemo z obdobjem, ko so razne evropske države na veliko osvajale cele kontinente, so se mogle za svoje uspehe zahvaliti pravzaprav dvema izumoma, smodnika in kompasa. Od takrat dalje ne velja več Napoleonova maksima, da je bog na strani močnejših bataljonov, temveč tistih, ki imajo bolj dovršeno orožje. Ena sama strojnica bi pokosila cele rimske legije.

Zavest o pomenu tehnološkega razvoja v oborožitvi je danes tako vseplošna, zato bi se morali resno vprašati, zakaj ta resnica ki splošno veljavno načelo ekonomije ni prodrla v enaki meri v družbeno zavest. Pri tem je pravzaprav preozko obravnavati tehnologijo izključno ali pretežno le kot proizvodni in kvečjemu še transportni problem. Kaj bi bila sedanja medicina brez rentgena in električnih merilnih aparatov, kaj brez sintetičnih zdravil? Kakšen pomen ima za ljudsko izobrazbo in razvedrilo tehnično ustvarjanje, nam sleherni dan razodevajo tisk, radio in televizija, fotografija in kino, gramofonske plošče in magnetofoni. Tehnologija je tedaj, najširše pojmovano, vsebina in hrbenica naše in sedanje celokupne civilizacije in vendar ima svoja izhodišča in glavno vsebino v ekonomiki, ta pa je zopet glavno gibalno ekonomsko moči, od posameznika do držav.

Vsa sodobna teorija bogastva, družbenega ali posamičnega, je naslonjena na teorijo rasti, ta pa zaprt v celoti na inovacijski proces kot sestavni del proizvodnje same. Edina alternativa za

konkurenčnost tistega, ki v ta proces ni vključen iz lastnih sil, so nizke plače in mezde. V osrednjem vprašanju naših dni, razmerju med razvitimi in državami v razvoju, tiči ključ izključno in samo v teh dilemah.

V ilustracijo vedno naglejše ekonomske spirale razvoja naj zadoščajo tile podatki:

Nemški koncern Bayer & Co v Leverkusnu je za eno od zadnjih let izkazal v svoji bilanci nad 8-milijard mark prometa, od katerega pa odpade nad 30 odstotkov, približno 2,5 mrd mark, na proizvode, ki pred 10. leti sploh še niso bili znani, tokrat pa so se pojavili kot materializirana vrednost (po sedanji menjavi) nad 17 milijard novih dinarjev. Po drugih podatkih sloni velikanska moč Siemens iz ZRN stalno na preko 60.000 prijavljenih ali veljavnih patentov, zaradi česar ima ta velikan v svojem centralnem patentnem oddelku zaposlenih okoli 600 najvišje kvalificiranih strokovnjakov. Zaradi primerjave; po tekočih številkah, šteto od leta 1921, ko je bil ustanovljen patentni urad v Beogradu, v naši državi še ni bil izdan patent s

tekočo številko 33.000! In sedanji naš zvezni zavod za patente kljub vsaj desetletnim prizadevanjem še danes ne zaposluje niti 100 ljudi (kar je obenem pojasnilo za njegovo neekspeditivnost pri reševanju patentnih prijav, česar pa mnogi kritiki te prakse po navadi ne vedo). In če pogledamo podatke iz ZDA, nam ti povedo, da odpade na 1 odstotek podjetij nad 20 odstotkov vseh izdanih patentov.

Tako postane razumljivo, da na primer eno samo farmacevtsko (ne največje) podjetje v Baslu investira letno nad 200 milijonov švicarskih frankov samo v razvojnost – 4–5-krat toliko kot znašajo vsa enoletna sredstva raziskovalne skupnosti Slovenije.

Vse te zakonitosti, ki takrat še zdaleč niso bile tako vsestransko očitne kot so danes, je doumel Lenin, ko je v njih spoznal ne le bistvo imperializma temveč tudi ugotovil, da je izumljanje postalo družbeni proces.

Vsekakor je ta doktrina postala gibalno državno organizirane in stimulirane inovacijske dejavnosti v socialističnih državah, ki so bile obenem prve (Sovj. zveza leta 1931), ki so poleg izumov pravno in moralno pričele pospeševati množičnost novatorstva. Sedanja politična in ekonomska moč Sovj. zveze sloni v veliki meri na letnih preko 130.000 novih izumih in nad 4 milijonov novatorstev, od kate-

Tolažijo se, da bo takšno stanje trajalo le še tri leta.

Med obiskom smo se sešli ter pogovarjali s številnimi člani tega kolektiva. Beseda je stekla predvsem o

Montaža anten s pnevmatičnim izvijačem.

Minka Leskovec pri pakiranju anten.

stanovanjih, otroškem varstvu, šolanju otrok, torej o vprašanjih, ki niso najtesneje povezana s proizvodnim procesom, so pa kljub temu izredno pomembna za življenje in delo ter počutje zaposlenih.

Stanovanjski problem rešujejo v Antenah tako, da dajejo posojila za individualno gradnjo in pa za adaptacijo oz. za pridobitev novih prostorov. Žal pa jim vedno primanjkuje denarja, saj je vedno več prošenj, kot pa razpoložljivih sredstev. Stanovanjskega problema verjetno še ne bodo tako kmalu rešili, dobro pa se zavedajo, da bo treba storiti vse. Opozarjajo tudi, da

bi za pridobitev novih kadrov potrebovali tovarniška stanovanja, teh pa žal nimajo.

O otroškem varstvu naj povemo, da imajo na Vrhnikih le en otroški vrtec, ki pa je mnogo premajhen. Zgradili so ga z denarjem iz samoprispevka in je torej še nov. Večina delavk iz Anten je prisiljena vsak dan voziti svoje otroke v varstvo k svojcem ali znancem, delno pa so problem rešili tako, da starša delata ločeno, eden dopoldne, drugi popoldne, otrok pa ima tako stalno nadzorstvo.

Problem otroškega varstva je torej na Vrhnikih zelo podoben stanju drugod po Sloveniji, nič bolj pa ni s šolanjem otrok. Na Vrhnikih imajo dve osnovni šoli, ne ena ne druga pa nima dovolj učilnic in drugih šolskih prostorov za takšno število šoloobveznih otrok.

V tovarni imajo zgledno organizirane družbenopolitične organizacije, uspešno pa sodelujejo tudi v športni in rekreacijski dejavnosti.

Ob koncu tega zapisa o obisku v TOZD Tovarna antenskih naprav Vrhnika, ki deluje v okviru Industrije elementov za široko potrošnjo, naj zapišemo imena vodilnih predstavnikov tega kolektiva:

- Glavni direktor Franc Fefer
- predsednik delavskega sveta Simon Seljak
- sekretar OO ZK in borčevske organizacije Adolf Krašna
- predsednik sindikalne organizacije Franc Popit
- za šport in rekreacijo pa je odgovoren Simon Seljak.

Lado Drobež

blizno 35.000 visoko vrednih izumiteljev.

Vse zakonitosti, ki jih tu osvetljujemo so usodno povezane z že omenjeno problematiko nerazvitih držav, ki so danes ob vseh svojih naravnih virih revne v bistvu samo zato, ker se je struktura družbenega bogastva spreminila: ne zemlja, temveč oblagovljena tehnologija je danes odločujoča ekonomska kategorija. Svetovna razdelitev sprotnega nastajanja novega bogastva, v luči ustvarjenih izumov po posameznih državah nam nudi sledečo sliko: na 15 razvitih držav sveta odpade nad 93 odstotkov vseh letno prijavljenih (zaradi patentiranja ali drugačne pravne zaščite skupno nad 400.000) izumov, na vse druge države sveta – med njimi je tudi Jugoslavija – pa manj od 7 odstotkov. V tem tiči obenem preprosta, toda kruta zakonitost poglobljanja prepada med tehnološko bogatimi in revnimi področji sveta.

Po vsem navedenem je dovolj utemeljena trditev, da v proizvodnji ne odloča njen obseg, temveč stopnja produktivnosti delovnega procesa, ki je neločljivo vezan na inovacijski proces. Tudi v tem sta si teoriji zapadnih in socialističnih avtorjev identični, razlikujeta se morda le v oceni rezultatov, ne pa dojemanju zakonitosti.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Samo kakovost jamstvo za poslovni uspeh

Letos bomo v Iskri posvetili vso pozornost kakovosti. Pa tu ni mišljena le kvaliteta izdelkov in odgovornost tehnične kontrole. Pozorni bomo na kvaliteto odnosov, poslovanja in izdelkov. Le tako bomo pridrli in obdržali sloves na domačem in zunanjem tržišču ob manjši konkurenciji.

V Elektromotorjih v Železnikih smo vprašali Jožeta Pegama, vodjo sektorja tehnične kontrole, kaj misli ob srečanju s to problematiko, saj se z njo poklicno ukvarja.

Kakšen vtis imate o kvaliteti dela pri vas in kaj bi bilo še treba storiti na tem področju?

Kakovost našega dela in izdelkov je gotovo tako visoka, da smo konkurenčni na svetovnem trgu. Toda še zdaleč nismo dosegli tega, kar želimo in kar bi lahko. Še mnogo truda bo treba vložiti v vzgojo kadrov. Le strokovno usposobljen in široko razgledan človek lahko nosi vse breme odgovornosti. Do zavesti mora priti dejstvo, da ima svojo vrednost le dober, soliden in racionalen izdelek. Ni namreč dovolj, da delo oddamo iz rok kakršnokoli, ampak je važno, da je delo kvalitetno.

Poleg drugega bi bilo prav, da bi naše delavce informirali o resnem gospodarskem položaju v svetu, kar bi povečalo resnost in odgovornost posameznikov. Gotovo pa bo materialno stimuliranje kvalitetnega dela največ pripomoglo k solidnim izdelkom in naši konkurenčnosti na tržišču.

Kako je z reklamacijami pri vas?

Kljub temu, da smo visoko povečali proizvodnjo, je zadnja leta čedalje manj reklamacij. Pač pa bo treba gledati na recesijo v svetu še zmanjšati tolerance, biti še natančnejši, kvalitetnejši in solidnejši, če hočemo obdržati in celo večati ugled in pozicije Iskre na svetovnem tržišču.

Važno je, da solidno poslujemo. Roki dobave naj bodo na svetovni višini, kjer mnogo dajo na solidnost poslovanja. Znano je, da celo v normalnih okoliščinah manj zanesljiv, manj kvaliteten in nesoliden dobavitelj prvi „odleti“. Zlasti pa bo to važno ob trenutnem tržnem položaju.

Ne bo pa lahko ohraniti konstantne kvalitete, ker se ob pomanjkanju ustreznih materialov včasih pomagamo s tem, kar je na razpolago.

Kako pa je pri vas z izmetom, ali raste ali pada?

Zal moramo priznati, da je izmeta čedalje več, če hočemo poslati na trg le solidno blago. Nismo pa vsega krivi sami. Kakor sem že prej povedal, da so tržni pogoji pri nabavi repromateriala vse prej kakor rožnati in zato si često pomagamo s tem, kar nam je dosegljivo. Tako imamo precej težav pri nabavi kvalitetne lakirane bakrene žice, dinamopločevine in kooperanti.

Težavno postane takrat, ko uporabljamo polizdelke, ki odstopajo od predpisanih norm, tako glede na dokumentacijo in kvaliteto. Tempo dela je hiter, Work factor zahteva svo-

je in ob takem tempu se hitreje trošijo stroji in orodja, kar spet vpliva na kakovost polizdelkov in izdelkov.

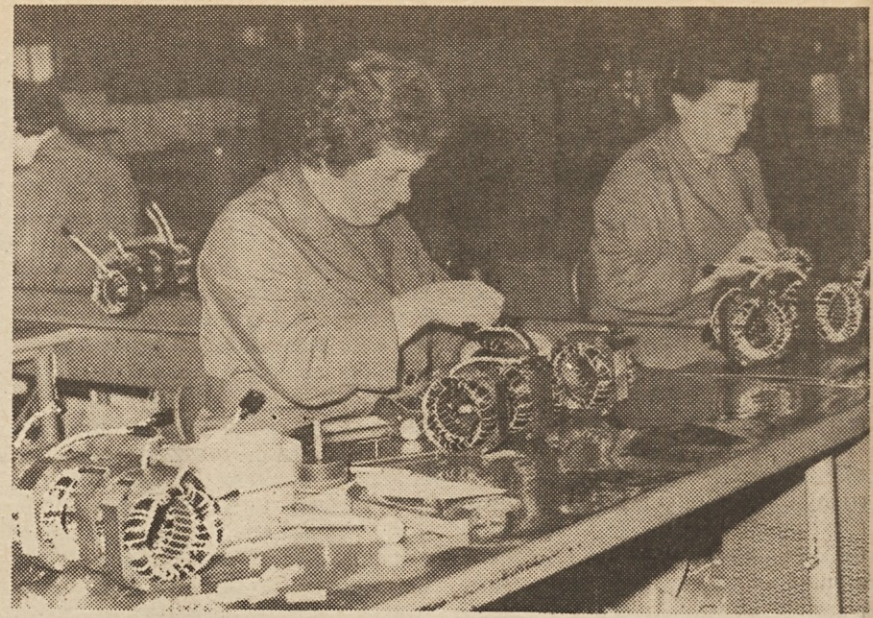
Kaj ste doslej že naredili, da bi dosegli višjo raven kvalitete?

Predvsem skušamo dati pravega človeka na pravo mesto. Tako mnogo investiramo v nove kadre, ki pa žal prepočasno prihajajo v tovarno. Za našo kontrolo smo zadnja leta organizirali več tečajev, da bi z dodatnim izobraževanjem dosegli znanje, ki je specifično za naš proizvodni program. Poleg tega smo strogi pri izbiri, oz. kontroli izdelkov. Tako ne delamo nobene razlike in smo enako strogi pri kakovostnih normah za domači in tuji trg. Zato imamo tudi malo reklamacij od zunaj. Poleg tega pa pripravljamo vse potrebno za izdelavo orodij iz vidika materialov, kar nam bo omogočilo preciznejšo izdelavo polizdelkov, ki pa konstantnejšo kvaliteto končne produkcije.

Kaj bi rekli za konec?

Za konec bi rad povedal le tole: Potrebno nam je več tehnološke discipline – če bomo spoštovali dogovorjene predpise, norme in tehnično dokumentacijo, lahko pričakujemo tudi kvalitetne izdelke.

KF

Kontrola kakovosti na tekočem traku, na katerem montirajo kompresorske motorje. Foto: F. K.

Vezi med Iskro in Fakulteto za elektrotehniko

Pretekli teden je Fakulteta za elektrotehniko v Ljubljani sklicala informativni sestanek z elektroinženirji Iskre. Namen sestanka je bil seznanjanje Iskrinih inženirjev s problemi študija in raziskav na področju elektrotehnike na fakulteti in izmenjava mnenj, s čimer naj bi še bolj utrdili medsebojne delovne odnose.

Po ogledu nekaterih laboratorijev na FE je sledil skupen sestanek vseh direktorjev in elektroinženirjev, kjer so profesorji in docenti Fakultete za elektrotehniko na kratko prikazali organizacijo in učna prizadevanja svoje ustanove. Po krajših prikazih o smeri študija na FE, podiplomskega študija, izrednega študija in dopolnilnega izobraževanja ter raziskovalne dejavnosti na FE se je razvila živahna razprava, ki je še poglobila že tako tesno sodelovanje med Iskro in Fakulteto za elektrotehniko. Maksimovič

V okviru poročila o drugem obisku inženirjev ZP Iskra je nujno treba osvetliti dvoje vprašanj, ki jih je prisotnim postavil Miloš Kobe.

1. Kakšne so intencije fakultete za razvoj učnega načrta glede na razvijanje elektrotehnike in na eksponencijski razvoj znanosti?

Odgovor prof. dr. Mediča: Na ožjih strokovnih področjih se povečuje znanje vsako leto za toliko, kolikor bi študent lahko absorbiral v 4 letih. Zato fakulteta daje osnove, temelje, fundament znanja, s katerim je inženir sposoben vključiti se v proizvodno sfero. Zato pa morajo biti oblike študija ob delu sprožne in pogoste. V tujini gre za tendence zmanjševanja predavanja in verbalnega podajanja ter za vključevanje in poučevanje študentov v raziskovalnem delu. To je uspešen, toda drag način. Zlasti v prvih letnikih je težko zamisliti tak način študija, zaradi števila študentov. Vendar v višjih letnikih tudi na naši fakulteti pride od takega študijskega odnosa, za razširitev in posploševanje pa so potrebna sredstva za kadre, za prostore in za laboratorije. Ponemokod so uspešno oživili kombinirani sistem: študentje živijo na delovnih mestih, delajo pa na raziskovalnih nalogah, pod vodstvom fakultetnih učiteljev.

2. Če fakulteta izobražuje kompletne inženirje v smislu njihovega

temeljnega znanja, kako je z dopolnjevanjem njihovega znanja na ožjih strokovnih področjih, glede na hiter razvoj.

V razpravi je najprej bila zavržena trditve kadrovske službe ZP Iskra, da si inženirji v glavnem ne želijo dopolnilnega izobraževanja, temveč je bilo dokazano, da je bil odziv na seminarje, ki jih je fakulteta organizirala na specialnih področjih, med Iskraši zadovoljiv. Inženirji so predlagali, da naj fakulteta organizira redne seminarje, kjer bi podajali nove dosežke na posameznih področjih v določenih časovnih presledkih. Taka zahteva je prišla tudi od elektrogospodarstva, je bilo povedano, s tem da bi fakultetni učitelji bili tudi eksperti (specialni izvedenci), za določene probleme in bi dajali ustrezne informacije strokovnjakom v gospodarstvu.

Iz razprave povzemam, da so inženirji za dopolnilne oblike izobraževanja zainteresirani, prav tako pa tudi fakulteta. Inženirji predpostavljajo, da fakultetni delavci spremljajo razvoj in dosežke na svojih področjih. Če torej obstaja določena načrtovana izobraževalna ponudba, ni pričakovati, da se inženirji ZP Iskra ne bi odzvali. Na tem poslu morata fakulteta in ZP Iskra delati sistematično, s tem bi tudi inženirji dobili dolgoročno orientacijo in vzpodbudo. J. Kobe

Delo komisije za INDOK – industrijsko dokumentacijo

V okviru ZP Iskra – Skupne službe, področje inovacij, deluje INDOK služba, ki se tesneje povezuje s strokovnjaki DOZD, TOZD in delovnimi enotami prek komisije za INDOK. Komisija deluje v smislu bivše komisije za dejavnost I, toda le za področje INDOK-dejavnosti. V komisiji za INDOK so naslednji predstavniki branž, raziskovalnih institutov in drugih organizacij ZP Iskra: Lojze Čampa, Iskra-Avtomatika, Ljubljana;

Franc Gašperlin, Iskra-Elektromehanika, Kranj;

Branko Hribar, Iskra-Institut za prenosno tehniko, Ljubljana;

Dr. Alenka Hudoklin, Iskra-Institut za produktivnost dela in metrologijo, Ljubljana;

Peter Hvala, Iskra-Avtoelektrika, Nova Gorica;

Vera Levovnik, Iskra-Skupne službe, področje inovacij;

Miro Stegnar, Iskra-Poslovne stavbe, Ljubljana

Jože Šturm, Iskra-Industrija izdelkov široke potrošnje, Železniki; Zoran Tratnik, Iskra-EMO, Celje; Iskra-Industrija elementov za elektroniko bo naknadno imenovala svojega predstavnika.

Na 1. seji komisije za INDOK dne 14. 2. 1975 je bil za predsednika izvoljen Branko Hribar.

Plodna razprava, ki se je na tej seji razvila okoli INDOK službe, je pokazala, da je bila reorganizacija te dejavnosti nujno potrebna, in da gre v prid boljšega povezovanja s strokovnjaki v okviru Iskre.

Vloga komisije bi naj ravno bistveno pripomogla k temu, da bi strokovnjaki Iskre v čim večji meri uporabljali možnosti in razvitost naše INDOK službe. Prisotni člani so se seznanili z računalniškim sistemom SAICD in predvsem z obliko informiranja prek SDI-službe. Razprava pa je tekla tudi okoli nabave literature in plana INDOK službe za leto 1975 ter organizaciji te službe v Iskri.

Že na 1. seji je bilo podanih nekaj zaključkov, ki jih lahko strnemo v naslednjih sklepih:

– izdelati je treba čimprej poslovnik delovanja INDOK službe za celotno ZP Iskra;

– izdelati topologijo sedanjega stanja (centralna služba, priročne knjižnice) z organigramom INDOK službe;

– organizirati kratke informativne seminarje o INDOK službi po branžah (TOZD); povsod tam, kjer se nahaja večje število strokovnjakov, predvsem iz vidika SDI-službe;

– dopolniti plan stroškov za leto 1975 (nova priročna knjižnica v PPC in povečani stroški za literaturo);

– povečati sodelovanje med domačimi (VTI) in tujimi institucijami zaradi nabave težko dostopnih informacij (dokumentov) in izmenjave informiranja (SDI-profilu).

Če želimo iti v korak z razvitim svetom, potem moramo biti seznanjeni z dosežki v znanosti in tehniki v svetu, pri tem pa je INDOK služba z vsemi svojimi dejavnostmi v izredno pomoč, to pa naj bo tudi moto komisije za INDOK.

V. Levovnik

DELAVSKA UNIVERZA BORIS KIDRIČ, LJUBLJANA Miklošičeva 36

SEMINAR

ZA

VOJDE SLUŽB ZA DELOVANJE ORGANOV UPRAVLJANJA IN ZA RAZVOJ ORGANIZACIJE SAMOUPRAVLJANJA

Več organizacij združenega dela je za uspešnejše delo samoupravnih organov v smislu ustavnih in zakonskih določil ustanovilo tajništva organov upravljanja ali njim podobne dejavnosti: oddelke za samoupravne organe, referate za samoupravljanje, službe za samoupravljanje in informiranje ipd. Pri tem iščejo najustreznejše rešitve za določitev vsebine in organiziranje delavcev, zadolženih za to delo.

Najustreznejši način konkretne pomoči za organiziranje teh dejavnosti in čim boljše usposobitev delavcev v teh službah je vsekakor seminar, ki ga razpisujemo na predlog več organizacij združenega dela.

Seminar je programiran tako, da bodo udeleženci lahko spoznali uresničevanje ustave v smislu samoupravne organiziranosti delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela na praktičnem primeru neke delovne organizacije in njenih splošnih aktih: statuti temeljnih organizacij združenega dela, samoupravni sporazumi o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovnih organizacijah in podobno. Seminar vključuje vso tisto tematiko, ki razlaga najpomembnejše novosti po ustavnih določilih, kot so delegatski sistem, komuniciranje in informiranje, postopki samoupravno organiziranega dela ter odgovornost delavcev in organov upravljanja, pri čemer imajo tajništva organov upravljanja svoj del konkretnih zadolžitve in odgovornosti.

Vsebina, organizacija in naloge tajništva organov upravljanja bodo obdelane v širšem obsegu.

V programu dela je tudi obravnava poslovnikov za delo samoupravnih organov, po katerih se mora obvezno ravnati vsako tajništvo organov upravljanja.

K sodelovanju vabimo:

- vodje služb za razvoj samoupravljanja
- referente za oblikovanje splošnih aktov
- referente za informiranje
- tajnike (ce) organov upravljanja
- in druge delavce, ki se s to dejavnostjo posebno ukvarjajo.

VSEBINA

1. Družbenoekonomski položaj delavca v združenem delu
2. Praktičen primer samoupravne organiziranosti organizacije združenega dela
3. Zgradba in vsebina statuta temeljne organizacije združenega dela in samoupravnega sporazuma temeljne organizacije združenega dela v delovni organizaciji
4. Delegatski sistem in delegatska razmerja
5. Komuniciranje in informiranje v organizaciji združenega dela
6. Psihološke osnove vključitve osebnosti v ožjo delovno in širšo socialno skupino – psihosociološki vidiki socialističnih družbenih odnosov
7. Postopki samoupravno organiziranega dela
8. Poslovniki za delo organov upravljanja
9. Vloga, naloge in organizacija služb za razvoj organizacije samoupravljanja in delovanje organov upravljanja
10. Odgovornost delavcev in organov upravljanja v zvezi s predlaganjem, odločanjem in izvrševanjem samoupravnih odločitev.

Predavali bodo priznani družbeni in strokovni delavci, ki se pri svojem delu vsakodnevno srečujejo z uresničevanjem samoupravljanja in naštetimi nalogami v tej zvezi.

Čas seminarja: od 10. do vključno 14. marca 1975, s pričetkom 10. marca ob 10. uri.

Kraj: Hotel Palace (stari), Portorož
Kotizacija za enega udeleženca znaša 1.000 din, kjer je vključena tudi cena literature, ki jo bodo udeleženci na seminarju dobili.

Prijave pošljite do 7. marca 1975 na delavsko univerzo Boris Kidrič, Ljubljana, Miklošičeva 36.

Vse informacije dobite po telefonu: 311-121.

Najboljšim prehodni pokal OK ZSMS Kranj

Tudi v l. 1975 tečejo tekmovalna za najboljšo športno ekipo mladih delavcev. Mladi Elektromehanike so ta pokal osvojili že dvakrat. Tudi v letošnjem letu se trudijo, da bi ga osvojili in tako bi ostal v trajni lasti naši delovni organizaciji.

Na tem tekmovalju sodelujejo Sava, Planika, Tekstilindus in Elektromehanika. Že 22. januarja so se pomerili najboljši plavalci teh štirih največjih kranskih delovnih organizacij v kranskem zimskem bazenu. Najprej je potekalo tekmovalje v disciplini 50 m crawl:

1. Čimelj Slavo 29,0, Elektromehanika, 2. Artiček Andrej 29,6, Sava, 3. Naglič Andrej 30,3, Elektromehanika, 4. Jakovec Damir 31,0, Planika, 5. Marinček Joža 32,0, Elektromehanika, 6. Tomažin Joža 35,7, Planika, 7. Valentar Stane 36,0, Sava, 8. Hvala Damijan 37,5, Elektromehanika, 9. Kompare Janez, 39,0, Sava, 10. Zdešar Boris, 39,5 Planika;

Rezultati 50 m prsno:

1. Artiček Andrej, 36,0, Sava, 2. Naglič Andrej, 40,6, 3. Marinček

Joža, 42,0, 4. Hvala Damijan, 42,1, 5. Čimelj Slavo, 42,8 (vsi Elektromehanika), 6. Zdešar Boris, 46,5, Planika, 7. Kompare Janez, 46,5 Sava, 8. Jakovec Damir, 49,1 Planika, 9. Valentar Stane, 50,0, Sava, 10. Tomažin Joža, 1,00,1, Planika;

Vrstni red ekip:

I. Elektromehanika 57, II. Sava 32, III. Planika 22, IV. Tekstilindus 0 točk.

12. februarja je potekalo tekmovalje najboljših strelcev iz teh delovnih organizacij, kjer so bili zabeleženi zelo dobri rezultati:

1. Plestenjak Marko 172, 2. Rozman Rajko 172, oba Elektromehanika, 3. Lacko Lado 164, Sava, 4. Mravlje Marjan 164, 5. Zupančič Aco 157, 6. Putnar Vili 146, vsi Elektromehanika, 7. Šmigoc Lojze 141, 8. Nemeč Ferdo 136, 9. Bertonec Mija, 134, 10. Kostič Sava 132 krogov – vsi Sava.

I. Iskra 812, II. Sava 707, III. Planika 175, IV. Tekstilindus 0 krogov.

Po vseh tekmovaljih tako vodi mladinska vrsta iz Elektromehanike z 8 točkami, druga je Sava s 6 točkami in tretja Planika s 4. Tekstilindus je z 2 točkama na zadnjem mestu. V.B.R.

Orientacijski pohod mladih

„Boj za idejnopolično osveščanje ljudske obrambe in družbene samozaščite ter podružbljanje obrambe mora še v večji meri postati sestavni del samoupravnih družbenih odnosov in stalno prisotna dejavnost ZSMS.“

Te misli so zapisane v resoluciji ZSMS in so tudi osnova za delovanje mladine v Elektromehaniki.

Na seji predsedstva OO ZSMS TEA je bil sprejet sklep, da komisija za splošni ljudski odpor, katere predsednik je tov. Anton Kosec, organizira orientacijski pohod. S precejšnjim trudom in voljo je bila v soboto, 15. februarja t. l., ta akcija tudi organizirana. Za orientacijski pohod se je prijavilo 15 ekip iz skoraj vseh kranjskih TOZD Elektromehanike ter TOZD Mehanizmi iz Lipnice. Osnovni cilj tega orientacijskega pohoda je bil v tem, da se mladi čimbolje orientirajo na terenu, da pokažejo svoje strelske sposobnosti, iznajdljivost ter način premagovanja naravnih ovir. Seveda pa je bil za uspeh potek orientacijskega pohoda pomemben tudi čas posamezne ekipe. Pokazalo se je, da se mladi za to področje delovanja zelo zanimajo. Na samem pohodu je bila namreč opazna njihova velika volja. Vremenske razmere so bile dokaj slabe, saj vemo, da je prejšnji teden snežilo in deževalo. Teren je bil zelo težaven. Nobena ekipa med tekmovanjem ni odstopila, kar je znak, da so se ekipe nanj dobro pripravile.

Po končanem seštevku točk je zmagala ekipa ERO z 290 točkami, druga je bila ekipa OO ZSMS Vzdrže-

vanje z 269 točkami, ostale pa so se uvrstile takole: OO ZSMS Števeci 239, Orodjarna 238, Skupna proizvodnja delov 31, ATC 229, Lipnica I. 226, TEA 204 ter Lipnica II. 179 točk. Pohvalno je tudi to, da so bile v ekipah Lipnice in TEA tudi mladinke. Prva ekipa je osvojila poleg diplome tudi prehodni pokal K ZSMS Elektromehanike in bo zaradi tega ta orientacijski pohod postal vsakoletna tradicionalna oblika vključevanja mladih v ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Ob koncu bi poudaril še to, da je OO ZSMS TEA pokazala, da so tudi take oblike organiziranja možne in izvedljive prav v vseh osnovnih organizacijah Elektromehanike in da je skrajni čas, da tudi ostale osnovne organizacije uveljavljajo podobne organizacijske oblike.

Zaželeno je tudi, da bi se programi dela usmerili predvsem na področje družbene samozaščite. Na tem področju bo potrebno organizirati predavanja ter predvajanje filmov s tematiko. Več bi bilo potrebno storiti tudi na področju vključevanja mladih v vojaške šole. Na kratko povedano, potrebno je organizirati še druge oblike dela, pri katerih bi se mladi res aktivno vključili v delo SLO in družbene samozaščite. Lac

Udeleženci orientacijskega pohoda mladih. Foto: S. S.

INDOK SLUŽBA POSOJA NOVE KNJIGE

- Knjige si lahko izposodijo vsi člani ZP ISKRA v knjižnici INDOK službe, Ljubljana, Tržaška 2.
- DESIGNING WITH TTL INTEGRATED CIRCUITS, New York, 1971, signatura 621.3.049.7//51
Hamsher D.H.: COMMUNICATION SYSTEM ENGINEERING HANDBOOK, New York, 1967, signatura 621.39//55
Cox D.R., Miller H.D.: THE THEORY OF STOCHASTIC PROCESSES, London, 1972, signatura 519//36
ZBORNIK DEL VIII. JUGOSLOVANSKEGA SIMPOZIJA O TELEKOMUNIKACIJAH, Ljubljana, 1974, signatura 061.3//137*1974
Yariv A.: INTRODUCTION TO OPTICAL ELECTRONICS. New York, 1971, signatura 537.5//2
MODERN FILTER. Theory and Design. New York, 1973, signatura 621.372.4//5//54
Machu W.: ELEKTROTAUHLAKIERUNG. Weinheim, 1974, signatura 667.6//17
Gawrilov G.G.: CHEMISCHE (STROMLOSE) VERNICKLUNG, Saulgau, 1974, signatura 669.24II4
Eles-Ljubič V.: TERMOPLASTIČNE MASE. Osnovne karakteristike materialov. Konstrukcijski in tehnološki napotki. Ljubljana, 1971, signatura 678.5//73
Wedekind H.: ORGANIZACIJA PODATAKA (DATENORGANISATION) Prevod Miodrag S. Rajkovič. Beograd, 1972, signatura 681.32//211
METHODEN DER DATENERFASSUNG – Seminar vom 14.–16. Nov. 1973 in der GMD – Kurzfassung der Referate, Bonn, 1973, signatura 061.3//308
Cucconi O.: TABLES OF SAMPLING PLANS BY ATTRIBUTES. BOQC, 1973, signatura 658.562//86
Storm R.: WAHRSCHEINLICHKEITSRECHNUNG, MATHEMATISCHE STATISTIK UND STATISTISCHE QUALITÄTSKONTROLLE. Leipzig, 1974, signatura 519//35
Dančević D. TERMIČKA I ZVUČNA ZAŠTITA U ZGRADAMA. Niš, 1968, signatura 624//31
Zagorac M.: Trajković M., Jovanović Đ.: ZAŠTITA NA RADU OD TOKSIČNIH, AGRESIVNIH I ZAPALJIVIH MATERIJAH, Niš, 1974, signatura 614.843//25
MEDSEBOJNA RAZMERJA DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU IN DELOVNA RAZMERJA MED DELAVCI IN ZASEBNIM DELODAJALCI, I. in II. del, Republiška ureditev s komentarjem, Ljubljana, 1974, signatura 338.98//19
POSVETOVANJE O INTEGRACIJI IN DECENTRALIZACIJI UPRAVLJANJA V GOSPODARSTVU I, II., III. del, Maribor, 1967, signatura 061.3//309
INFORMATOROV PRIRUČNIK ZA KADROVE. Samoupravni opci akti u organizacijama udruženog rada, 4. svezak, Zagreb, 1975, signatura 338.98//20-IV
Turk H.: RAČUNOVODSTVENI INTEGRALNI SISTEM (RINS), Zagreb, 1974, signatura 657//65
Jovanović S. Đ.: PLANIRANJE PRIVREDNOG RAZVOJA U NE-RAZVIJENIM ZEMLJAMA, Beograd, 1971, signatura 33//78

PRAVNIKOV KOTIČEK

NESREČA PRI DELU – SOODGOVORNOST

Delavec ima pravico in dolžnost, da pri nevarnem delu uporablja vsa zaščitna sredstva, med drugimi tudi zaščitna očala.

Neki delavec je poznal ta predpis, toda vendar je delal kot strugar brez zaščitnih očal, se poškodoval na očesu in sprožil proti delovni organizaciji odškodninsko tožbo.

V tožbi je tožena delovna organizacija navajala, da so zaščitna očala bila na razpolago, da je njen mojster opozoril delavca, da mora uporabljati ta očala, da jih tožnik-delavec vseeno ni uporabljal ter predlagala zavrnitev tožbenega zahtevka.

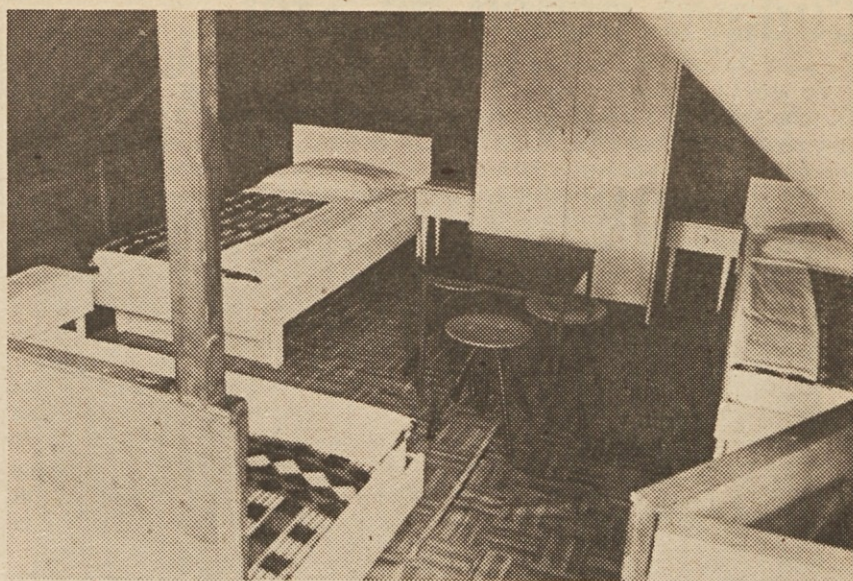
Vrhovno sodišče Jugoslavije je v reviziji (sodba Rev 197/69 z dne 18. 7. 1969) odločilo, da je toženo podjetje izpolnilo proti delavcu svojo dolžnost, ko ga je mojster opozoril na uporabo očal, in da je delavec opustil uporabo očal na svojo odgovornost. Delavec je tožbo izgubil. V sličnem primeru je Vrhovno sodišče BiH (sodba Gž 1492/69 z dne 12. 11. 1970) odredilo nov postopek, v katerem je treba čim bolj natančno ugotoviti, ali je že sama opustitev dolžnosti delovne organizacije povzročila, da se je delavec-tožnik ponesrečil, ali je pa k temu s svojo povrnitvijo in nepazljivostjo pripomogel tudi delavec sam. Ni mogoče ločiti, če gre za vzroke nezdgo, vzrokov, ki izhajajo iz opustitev dolžnosti pri delovni organizaciji, od vzrokov pri delavcu. Če je delavec vedel, da je delo s strojem nevarno, mora pri tem biti bolj previden, in se ne sme obnašati tako, kakor da bi vozil npr. samokolnico. Upravljalni bager ali dvigalo je nevarno in komplicirano delo, delavec, ki pa s takim strojem dela, mora imeti potrebne izkušnje ali celo izpit. Pri delu mora biti pazljiv. V novem postopku je treba ugotoviti, ali je vzrok za nezdgo res samo to, da se je dvigalo zataknilo, ali pa je za nezdgo soprispevala tudi nepazljivost delavca samega, ki je za tako zatikanje že vedel.

DVA PRIMERA NEZGODE NA DELU

V delovni organizaciji ni bila organizirana družbena prehrana. Delavec je v času odmora „skočil“ po kruh, da bi ga zaužil za zajtrk. Na delu je bil od 5. do 12. ure.

Zahtevak, ker se je ob tej priliki težje poškodoval, je skupnost za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zavrnila. V upravnem sporu je tožnik (bila je delavka) uspel. Po 59. členu tedanjega zakona o delovnih razmerjih ima delavec pravico na 30 minutni odmor, če dela v osemurnem turnusu. Čas odmora se smatra kot čas na delu, malica je potrebna za pridobivanje izgubljene energije in ohranjanje kondicije za delo itd. Tožnica-delavka je ob 9. uri skočila preko ceste v trgovino po hrano in spotoma (dne 12. 12. 1967, zimski čas) na snežni in ledeni cesti padla. Izhod v trgovino v času odmora torej po mnenju sodišča ni samovoljna zapustitev delovnega mesta, temveč nujen izhod po hrano. Ker gre torej za nujen izhod med delovnim časom, gre za delovno nezgodo in tožnici je bilo treba priznati invalidnost III. stopnje po mnenju pristojne invalidske komisije (sodba Vrh. sodišča BiH, U 4804/70 z dne 18. 2. 1971).

Delavec je bil v službi kot gasilec v podjetju za primer požara. Ko je v bližini zagorel avtobus, je skočil in pomagal gasiti. Pri tem gašenju tujega vozila se je težje poškodoval. Od svoje delovne organizacije je zahteval odškodnino, češ, da je z gašenjem tujega vozila čuval premoženje svoje delovne organizacije, torej varoval svojo delovno organizacijo, ki mu sedaj dolguje odškodnino, ker se je poškodoval. Toženo podjetje je na prvi stopnji odškodninsko tožbo izgubilo, njeno pritožbo je zavrnilo tudi Vrhovno sodišče BiH (sodba Gž 423/71 z dne 22. 6. 1971). Iz obrazložitve pritožbene sodbe: Gasilec je bil dolžan varovati objekte svoje delovne organizacije pred požarom. Ker je požar nastal v neposredni bližini vratarnice in bi se lahko razširil na objekte te delovne organizacije, je tožnik bil naravnost dolžan nastopiti tudi izven dvorišča svoje delovne organizacije, da tamkaj uduši požar. Nastopil je preveč pozno in v interesu svoje organizacije, kar je treba vključiti v njegove redne delovne dolžnosti. Tožba je torej utemeljena. Lojze Cafuta

Za letovanje v našem kampu na Dugem otoku je vsako leto več zanimanja, žal pa so njegove zmogljivosti premajhne, čeprav so bili lani obnovljeni vsi šotori, njihova oprema in tudi preurejena kuhinja. V kampu zdaj lahko solidno letuje v novih šotorih le 64 oseb hkrati, kar pa je spričo tolikšnega zanimanja resnično skromna možnost. Počitniška skupnost, čeprav bi to rada, pa z lastnimi silami ne more povečati zmogljivosti na Dugem otoku, čeravno bi bilo to nujno, ob tolikšnem številu zaposlenih v Iskri, ki bi to radi preživeli svoj dopust.

Bližnjica k razširitvi možnosti za prijetno letovanje na Dugem otoku bi bil nakup novih šotorov, s katerimi bi pridobili dodatna ležišča. Morda bi organizacije ZP Iskra za svoje delavce laže kupile nekaj novih šotorov. Za to prav gotovo obstajajo možnosti, a tudi v kampu je še dovolj prostora, da bi jih postavili.

Posamezne temeljne organizacije združenega dela Iskre bi lahko financirale nakup enega ali več šotorov, s katerimi bi same razpolagale in bi v njih lahko letovali njihovi delavci in njihovi svojci. Organizacije ZP Iskra naj bi te možnosti proučile in se po danih možnostih odločile za samostojen nakup novih šotorov, ki bodo na razpolago predvidoma že v aprilu, ali maju, enaki obstoječim v kampu, ki nudijo popolno udobje letovalcem. Tako bi najlaže in najhitreje prišli do večjih zmogljivosti našega kampa, kar pa bi hkrati zagotovilo tudi njegovo uspešnejše poslovanje in nedvomno tudi prijetno bivanje večjemu številu naših delavcev in njihovih svojcev.

Počitniška skupnost bo organizacije ZP Iskra podrobneje seznanila z možnostmi za nakup novih šotorov, s katerimi bi ustrezno povečali letovalniške zmogljivosti kampa na Dugem otoku. — J —

Kaj vpliva na mojo duševno rast

Človek je konglomerat dobrih in slabih lastnosti, dobrih in slabih vplivov. Slednji so podedovani, a v glavni meri pridobljeni in jih sprejemamo in prevzemamo dan za dnem.

Malo je ljudi, ki bi v vsakem trenutku ostali zvesti samo svojemu mišljenju. Vsak izmed nas sprejme tuje misli vase in jih bodisi prevzame takšne kot so ali pa jih priredi sebi v prid. Vsi smo taki, priznajmo. Prav tak sem tudi jaz. Včasih se mi zazdi, da zavestno ali podzavestno skušam oponašati soljudi. V trenutku, ko se zalotim pri takih mislih, se v meni porodi odpor do samega sebe. Kratkotomalo zasovražim se. Sem res tak slabčič, da nimam ničesar svojega? Tedaj se v meni oglasi drugi jaz, ki je bolj samozavesten in odločen. Nisem tak, takega so me oblikovali ljudje. Tak sem, naj me jemljejo tak-

šnega, kakršnega me vidijo in ne takšnega, kot me slutijo.

Prvi začetni rez, ki se je zarezal v mojo duševno rast, je bila vzgoja. Vzgojen sem bil na pregodno samostojnost. Vtepli so mi v glavo, naj odrastem, še preden bom zrel. To je področje v meni pričakovanja. Vnel se je strašen boj med željo po drugačni vzgoji in resničnostjo. Večkrat sem ta boj izgubljal, padal sem in se pobiral. Živel sem v glavnem sam s sabo. Ključ duha pa sem zakopal. Spoznal sem se in dokopal do spoznanja, da si lahko pomagam sam.

Sedaj čakam, da se pojavi kak dober prijatelj, ki bi na spontan način, s ponudbo pravega prijateljstva prišel do ključa mojih čustev in zavesti. Potegnil bi črto čez vse moje nihanje in manjše depresije.

Klari Dario

III. S — TŠ

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

ANTONA JEREBA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem na zičnih oblikah tovarne ATC Labore za izraze sožalja, podarjeni venec ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujčič hčerka
Milka Hartnik z možem

ZAHVALA

Ob smrti
mojega nenadomestljivega brata

SREČKA HAFNERJA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz montaže številčnika v TOZD Števeci za podarjeni venec in spremstvo na njegovi zadnji poti.

žalujčič sestra
Draga Pavlin
z ožjim sorodstvom

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega očeta

FRANCA HROBATA

se zahvaljujem za izraze sožalja, poklonjeno cvetje in zadnje spremstvo, sodelavcem iz nabave v Iskra Železniki, sindikalni organizaciji in Športnemu društvu Železniki.

sin Branko

ZAHVALA

Ob boleči izgubi
mojega nenadomestljivega očeta

ŠTEFANA BENEDIČIČA

iz nekdanjega obrata Ročne delavnice se iskreno zahvaljujem njegovim sodelavcem ter svojim delovnim tovarišem iz Vzdrževanja, aktivno ZB, obratu ERO ter sindikatu Elektromehanike za podarjene vence, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti

sin Darko

ZAHVALA

Ob prerani izgubi mojega
dragega očeta

FRANCA GORJUPA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem livarne v Elektromehaniki, Kranj, za izraze sožalja in denarno pomoč

žalujčiči sin
Branko Gorjup z družino

ZAHVALA

Ob izgubi moje dobre mame

IVANE DEBELAK

se iskreno zahvaljujem vsem v Elektromehaniki Kranj, ki ste mi pomagali ali kakorkoli sočustvovali z menoj.

Zdravko Debelak

Čudovit pohod na Stol

To soboto in nedeljo, torej 22. in 23. februarja je bil 10. jubilejni zimski spominski pohod na Stol. Letošnja prireditev je bila v počastitev 30-letnice osvoboditve, 33-letnice boja na Stolu, 80-letnice ustanovitve Planinskega društva Radovljica in 65-letnice otvoritve Prešernove kočice na Malem Stolu.

V čudovitem sončnem vremenu se je pohoda udeležilo okoli 2.500 planincev, tabornikov, pripadnikov JLA in teritorialnih enot. Med njimi smo bili tudi številni Iskraši.

Osrednja prireditev je bila v nedeljo dopoldne ob spominski plošči padlemu partizanu Jožetu Kodru. Spominske slovesnosti so se med drugimi udeležili tudi predsednik slovenske skupščine dr. Marjan Breclj, član predsedstva SR Slovenije Tone Bole in

Z letošnjega spominskega pohoda na Stol.

predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik. Slednji je imel na žalni slovesnosti priložnostni govor, v katerem je obudil spomin na dneve iz NOV.

Tako v soboto kot v nedeljo je bilo vreme kot naročeno za vzpon na najvišji vrh v Karavankah. S skupino Iskrašev in drugimi udeleženci pohoda smo že v zgodnjih jutranjih urah srečevali planinke in planince, ki so se vračali s prelepega Stola. Nekateri so prenočili kar v Valvazorjevem domu, še bolj pridni pa v Prešernovi koči. Povedali so nam, da imamo precejšnjo srečo z vremenom, saj je v petek zelo pihalo, tako da so si nekateri planinci „prislužili“ tudi manjše ozeblin.

No, poleg vremena smo imeli srečo tudi z lepo potjo, ki je tja do Valvazorjevega doma bolj sprehajalna kot gorniška, od tam naprej proti Malemu Stolu pa se pot „postavi pokonci“.

Tudi letos so se zelo izkazali člani gorske reševalne službe, saj so nevarnejše dele poti dobro zavarovali z vrvmi. Ob vsej poti so tudi svetovali in

vzodbujali, s čimer so marsikoga „spravili“ na goro.

Ko smo zadržani in prepoteni na Malem Stolu ob Prešernovi koči pogledali na uro, smo presenečeni ugotovili, je bila naša skupinica dobro pripravljena, saj smo potrebovali za to pot nekaj minut več kot 2 uri. Torej zelo dober čas, čeprav nam niti na pamet ni padlo, da bi tekmovali. Od Prešernove kočice, ki stoji na Malem Stolu, je do vrha Stola le še dobrih 15 minut hoje, ki nobenemu od nas ni delala preglavic. In skoraj vsi so priznali, da bi ob takem vremenu in na tako lepi gori kot je Stol, prehodili še enkrat toliko, pa ne bi bili utrujeni. Bilo je res lepo.

Kot že rečeno, se je pohoda udeležilo 2.500 ljubiteljev gora. Večina jih je upoštevala navodila gorske reše-

valne službe in prišla na pohod v popolni planinski opremljeni, tistim pa, ki niso spoštovali opozoril, niso dovolili vstopa v goro. Večina udeležencev je bila „oborožena“ s smučarskimi palicami, mnogi so imeli s seboj tudi cepin in dereze, tiste, ki niso imeli dobrih planinskih čevljev, pa so reševalci zavrnili.

Med pogovorom z enim od članov GR Slovenije smo zvedeli, da je bila večina udeležencev psihično in fizično kar dobro pripravljena za pohod, žal pa nekateri ne znajo ravnati z opremo. Kakorkoli že, pohod je izredno lepo uspel tudi po tej plati, saj reševalci niso imeli kakšnega večjega dela.

Koliko Iskrašev se je udeležilo 10. jubilejnega pohoda na Stol ne bi mogli točno oceniti. Gotovo pa nas je bilo več kot sto. Morda bi kazalo prihodnje leto organizirati pohod v okviru celotnega združenega podjetja in ne tako kot letos, ko so organizacije – če sploh so – poskrbele le za svoje ljudi.

Ekipe Š. D. Iskra druga v zahodni skupini

Zaključeno je tekmovanje v prvem delu I. slovenske šahovske lige. Moštvo ŠD Iskra je v zahodni skupini zasedlo 2. mesto ter se uvrstilo v finalno tekmovanje. Končni izid je: Novo mesto 63, Iskra 59 in pol, Jesenice 47, Kočevje 46, Lesce, Svoboda-Stožice in Borovnica po 43, Koper 39, Nanos-Postojna 34 in Borec Kranj 31 in pol točke.

Moštvo Iskre ni imelo prijavljeno nič slabše postave kot lani, ko je zmagalo. Zaradi odsotnosti ali zadržanosti nekaj najboljših igralcev pa je moralo nastopiti z rezervnimi, trikrat pa celo brez igralca v moštvo, ki šteje 6 seniorskih, 2 ženski in 2 mladinski

deski. Kljub vsemu pa je bilo odločilno srečanje med obema prvima, ko je upornemu moštvu Novega mesta tik pred časovno kontrolo uspelo poraz obrniti v zmago s 5 in pol: 4 in pol. Ta rezultat šteje za finale.

Najuspešnejši tekmovalci v moštvo Iskre je bil m.k. Iztok Jelen, ki je na 2. oz. 3. deski izbojeval vseh 9 zmag. Nad polovico možnih točk imata še Steiner 7 in pol iz 9 ter Petek 5 in pol iz 6 partij. Na ženskih deskah ima Petkova 7 in pol iz 8 in Jelenova 6 iz 9, na mladinskih pa Mahnič 6 iz 8 ter Štrtak 6 točk iz 9 partij.

V zaključnem delu I. lige Novo mesto in Iskra odigrata 9. in 16. marca dvoboja z zmagovalcema vzhodne lige, ki sta Celje in Kovinar iz Maribora. Prvak Slovenije bo moštvo, ki bo zbralo največ točk. A. Prainfalk

Prva vest s smučišč

Z veseljem smo prejeli prvi skromen zapis s smučišč, katerih smo v letošnji kujavi zimi prav zares že pogrešali. Poslal nam ga je Jože Škorjanc iz TOZD Montaža.

Navdušeni smučarji TOZD Montaža smo 11. februarja t. l. spet bili na Voglu, kjer smo izvedli že šestič naš tradicionalni veleslalom v lepem, sončnem vremenu. Letos smo prvič tekmovali razdeljeni v razrede, progo pa nam je pripravil smučarski učitelj Janez Škorjanc, že šest let naš zvesti in prizadevni spremljevalec in učitelj naših smučarjev.

Pomerili smo se na okrog 400 metrov dolgi progi, letos nekoliko krajši zaradi pomanjkanja snega, ki tudi Voglu ni prizaneslo. Imela je 13 vrtic, je bila precej strma.

Med ženskami je bil vrstni red takle: 1. Milena Rismondo, 2. Anka Kuzmič, 3. Metka Tomažič, pri starejših članih: 1. Jože Škorjanc, 2. Stane Skubic, 3. Nace Prebil, itd., pri mlajših članih pa: 1. Berto Ribič, 2. Drago Puš, 3. Martin Podvratnik, itd.

Jože Škorjanc

Zimski vzpon na Grintavec

Čeprav je v petek v gorah zapadlo precej snega, nismo odstopili od planiranega zimskega vzpona na Grintavec. Zbrali smo se v soboto, 15. 2., ob 5. uri zjutraj in precej skeptično spraševali drug drugega, ali naj gremo ali ne?

Z avtomobili smo se odpeljali proti Suhadolniku. Zasnježena cesta in letne gume so nas prisilile da smo morali pustiti vozila spodaj. Kljub temu slaba volja ni naraščala. Naše razpoloženje je bilo vedno vedrejšo, ko smo koračili v pravo zimsko jutro, soncu in Cojzovi koči nasproti. Snega je bilo vedno več, vedno globlje so se udirale stopinje v deviško belino. Nekaj dlje smo se zamudili v „Taški“, nato pa je šlo počasi, vendar vztrajno proti sedlu.

V zimski sobi smo se odpočili in najedli, nato pa nadaljevali z vzponom. Nekaj po 12. uri smo bili na vrhu. Za dokazilo, da smo bili resnično na vrhu, smo se fotografirali,

Planinci Elektromehanike med vzponom na Grintavec. Foto: B. J.

nekateri pa so hoteli to dokazati še z žigom. Jeli so odkopavati sneg, vendar skrinjice z vpisno knjigo in žigi nismo mogli najti.

Sestop je bil lažji, kmalu smo bili pri koči. Da bi pogasili žejo, smo lovili snežnico, ki je curljala s strehe.

Polni lepih vtisov smo se spustili v dolino do avtomobilov, lep vzpon pa zalili še s pivom. Branko Jaklič

DOPIŠUJTE

ISKRA – glasilo delovnega kolektiva ZP Iskra, industrije za elektriko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente, Kranj – Urejuje uredniški odbor – Glavni urednik: Bogo Mohor, odgovorni urednik: Igor Slavec – Izhaja tedensko – Rokopisov ne vračamo – Naslov: Ljubljana, Trg revolucije št. 1, telefon: 324-061, int. 21-20 – Tisk: Združeno podjetje LJUDSKA PRAVICA – LJUBLJANSKI DNEVNIK, Ljubljana

„Žrtev“ predsednika RK SZDL Mitje Ribičiča (na desni) je bil naš Lado Anžur.

Z dvoboja ekip Iskra I in Pionir I.

SINDIKALNO ŠAHOVSKO PRVENSTVO LJUBLJANA

Iskra I krepko vodi

V petem kolu je najmočnejša ekipa Iskra I dosegla svojo doslej najbolj izdatno zmago, ko je z rezultatom 5,5 : 0,5 točk premagala ekipo Pionir I. Partije v tem dvoboju so dobili: Milovan Rulić, Živorad Andreić, Janez Kumše (brez igre zaradi odsotnosti igralca nasprotnikove ekipe), Erno Petrič in Bogdan Brezigar, remiziral pa je Pavle Sešek. Po petem kolu ima

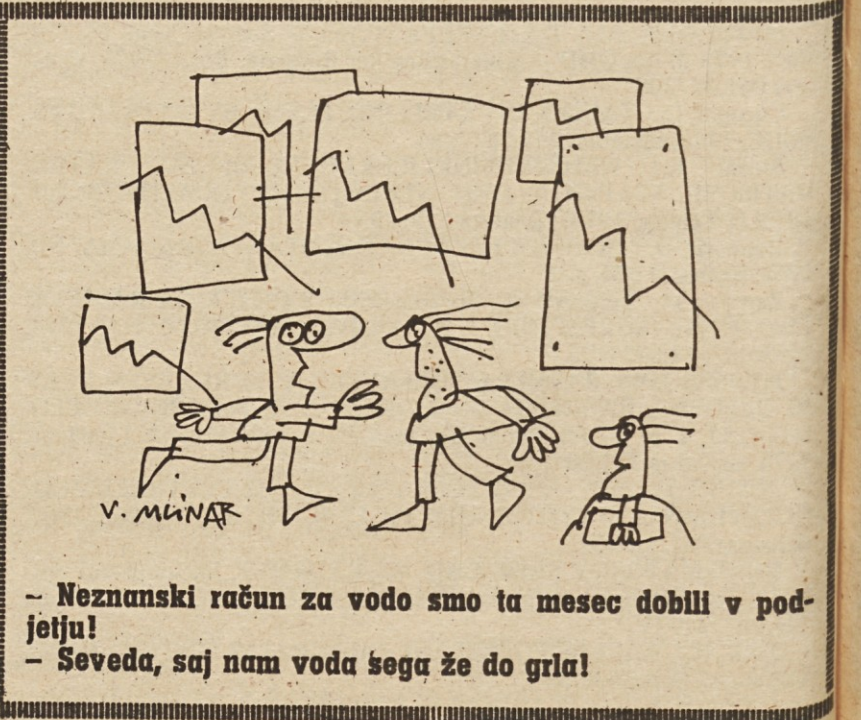
ekipa Iskra I skupno 21 točk in se je trdno zasidrala na čelu lestvice, prihodnjič pa bo igrala z ekipo Prometnega instituta.

V tretji ligi je ekipa Iskra II v borbi z ekipo Kartonažne tovarne odigrala pet partij, šest pa je ostala prekinjena. Naši so zabeležili pri tem eno zmago Staneta Zemljariča in dva remija Marjana Mraka in Jurice Zdravca. Anton Jerina ima v prekinjeni partiji možnosti za zmago in v tem primeru bi se srečanje ekip končalo z neodločenim rezultatom 3 : 3. Doslej je ta naša ekipa zbrala 17,5 (1) točk in je na 3. mestu v ligi, v naslednjem kolu pa se bo pomerila z ekipo podjetja Slovenija ceste.

Iskra III se je morala to pot zadovoljiti s porazom 2,5 : 3,5 točk, pri čemer sta zmagala Spasoje Kosorić in Drago Ljubišič, remiziral pa je Simon Jovanović. Tako je po petem kolu naša ekipa na 6. mestu z 10 točkami in bo v prihodnjem kolu igrala z ekipo Komunalnega podjetja.

Tudi ekipa Iskra IV se je razšla s porazom 2 : 4, ker ni bila kos ekipi RK SZDL, v kateri na prvi deski igra predsednik RK SZDL Mitja Ribičič in na tretji predsednik skupščine mesta Ljubljane Dagmar Šuster. Svoji partiji izmed naših sta v tem kolu dobila le Darko Božič in Dušan Sluga. Ekipa deli 7. in 8. mesto z 12,5 točkami in bo naslednjič igrala z ekipo podjetja Slovenijales.

B. Brezigar

– Neznanski račun za vodo smo ta mesec dobili v podjetju!
– Seveda, saj nam voda šega že do grla!

Izlet na Lepples Kofl

Planinska sekcija Elektromehanike bo 8. in 9. marca organizirala planinski smučarski izlet na Lepples Kofl (2813 m).

Odhod avtobusa bo 8. marca ob 3. uri zjutraj izpred kina Center, povratak pa bo 9. marca v zgodnjih večernih urah.

Predvidoma bo prvi dan izleta namenjen smučanju na višini okrog 2.000 m, od koder vozi žičnica, drugi dan pa se bomo povzpeli na vrh Lepples Kofla in če bo ostalo še kaj časa, bomo smučali do odhoda.

Prispevek za člane P. S. Elektromehanike bo 20 din, za ostale pa je ekonomska cena. Vsak udeleženec bo moral sam plačati prenočišče in žičnico.

Ker bo izlet ob dnevu žena, bomo ženskemu delu odprave prispevek k stroškom izleta povrnili.

Število udeležencev je omejeno na 38–42, če pa bo interesentov manj, izleta ne bo.

Prijave sprejema Štefka Mrak, GPP-ERO, tel.: 29-53, do vključno srede, 5. marca, t. l.